

Kompetenssatsning inom den sociala barn- och ungdomsvården

Slutredovisning av 2013 års satsning

Du får gärna citera Socialstyrelsens texter om du uppger källan, exempelvis i utbildningsmaterial till självkostnadspris, men du får inte använda texterna i kommersiella sammanhang. Socialstyrelsen har ensamrätt att bestämma hur detta verk får användas, enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). Även bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten, och du måste ha upphovsmannens tillstånd för att använda dem.

Artikelnummer Har de flesta rapporter. Du får artikelnumret av produktionsledaren.

Publicerad www.socialstyrelsen.se, juni 2014

Förord

Socialstyrelsen fick 2013 i uppdrag av regeringen att fördela 57 000 000 kronor för att stärka kommunernas arbete med att utveckla kompetensen inom den sociala barn- och ungdomsvården för att säkra en trygg och säker vård. Av dessa medel var 20 000 000 kronor avsedda för att genomföra en inventering kring kompetensläge och kompetensbehov på kommunal nivå. Restande medel, 37 000 000 kronor, skulle fördelas till kommunerna för kompetensutveckling för främst socialsekreterare och chefer med ansvar för myndighetsutövning inom den sociala barn- och ungdomsvården.

I denna rapport redovisar Socialstyrelsen resultatet av inventeringen av kompetensläget inom den sociala barn- och ungdomsvården samt vilka behov av kompetensutveckling som kommunerna har identifierat. I rapporten beskrivs också hur kommunerna arbetat med kompetensutveckling under 2013 samt förslag på hur den fortsatta kompetenssatsningen bör fortsätta 2014 – 2016.

Slutrapporten har utarbetats av Thomas Malm som också varit projektledare. I arbetet har även utredarna Lise-Lotte Norén och Julia Zyto deltagit. Ansvarig enhetschef har varit Stina Törnell Sandberg

Taina Bäckström
Ställföreträdande generaldirektör

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning och förslag	6
Inledning	8
Uppdraget	8
Bakgrund	8
Fördelning av medel till kommunerna	9
Kommunernas behovsinventering	11
Resultatredovisning	12
Befintligt kompetensläge i kommunerna 2013	12
Kommunernas kompetensutveckling under 2013	15
Genomförd kompetensutveckling med 2013 års statsbidrag	20
Ekonomisk redovisning	27
Socialstyrelsens bedömning och förslag	29
Befintlig kompetens och behov av kompetensutveckling	29
Genomförd kompetensutveckling	31
Socialstyrelsens förslag	33
Referenser	35
Bilagor	36

Sammanfattning och förslag

Socialstyrelsen fick 2013 i uppdrag av regeringen att fördela 57 000 000 kronor för att stärka kommunernas arbete med att utveckla kompetensen inom den sociala barn- och ungdomsvården. Syftet var att säkra en trygg och säker vård. Av dessa medel var 20 000 000 kronor avsedda för att genomföra en inventering av kompetensläge och kompetensbehov på kommunal nivå. Resterande medel, 37 000 000 kronor, skulle fördelas till kommunerna för kompetensutveckling för främst socialsekreterare och chefer med ansvar för myndighetsutövning inom den sociala barn- och ungdomsvården.

Under 2013 fördelade Socialstyrelsen sammanlagt 51 737 746 kronor i statsbidrag till kommunerna för att stödja dem i deras kompetensutvecklingsarbete inom den sociala barn- och ungdomsvården. Av landets 290 kommuner har 263 stycken rekviderat medel för att genomföra kompetensinventering under 2013 och 234 kommuner har även rekviderat medel för att genomföra kompetensutvecklingsinsatser under hösten 2013. En kommun har betalat tillbaka hela stimulansbidraget och ingår därmed inte i uppföljningen. Kommunerna kunde välja att rekvirera medel enbart för inventering, men för att få rekvirera medel för kompetensutveckling måste kommunen även rekvirera medel för kompetensinventering.

Socialstyrelsens inventering visar att majoriteten av handläggarna inom den sociala barn- och ungdomsvården har socionomexamen och mer än ett års erfarenhet av arbete inom området. Arbetsledarna har vidareutbildning på högskolenivå i relativt hög utsträckning. För hälften av arbetsledarna är det första chefsjobbet. Knappt hälften av dem bedöms ha behov av kompetensutveckling.

Majoriteten av handläggarna har grundläggande kompetens i de olika kunskapsområdena i SOSFS 2006:14 samt inom områdena evidensbaserad praktik, risk- och skyddsfaktorer och placerade barn. Samtidigt finns det en betydande grupp handläggare inom samtliga områden som bedöms sakna sådan kompetens och som därmed är i behov av kontinuerligt stöd för att kunna utföra sina arbetsuppgifter.

Kommunerna lyckas väl med att identifiera de kunskapsområden där det finns ett behov av kompetensutveckling för arbetsledarna och handläggarna. Behovet gäller framförallt inom evidensbaserad praktik samt uppföljning och utvärdering men det finns egentligen inget kunskapsområde i SOSFS 2006:14 där kommunerna bedömer att det inte behövs kompetensutveckling. Majoriteten av kommunerna har helt eller delvis kunnat genomföra sina planerade kompetensutvecklingsinsatser för såväl arbetsledare som handläggare under 2013.

Enligt kommunernas inventering ges drygt 85 procent av handläggarna och drygt 70 procent av arbetsledarna möjlighet att befästa ny kunskap genom att läsa, öva och omsätta de nya kunskaperna i praktiken.

Socialstyrelsens sammanställning visar att majoriteten av utbildningsinsatserna har riktats till handläggare med socionomexamen. Det är endast 105 av de 950 utbildningsinsatserna som har gett högskolepoäng. Det är alltså relativt få utbildningar som har anordnats av universitet och högskola.

Kommunerna har haft svårt att kategorisera utbildningarna efter kompetensområdets i SOSFS 2006:14 vilket innebär att samma utbildning kan ha tagits med i flera kategorier. Således är antalet utbildningsplatser förmodligen något färre än de sammanlagt 6 677 platser som fångats upp i Socialstyrelsens sammanställning.

Korta utbildningsinsatser med 1 – 2 dagars längd är överrepresenterade trots att längre utbildningsinsatser kan antas vara mer meningsfulla. Att korta utbildningsinsatser dominerar bilden är sannolikt ett resultat av att kommunerna fått ta de kurser som var tillgängliga med kort varsel. Flera kommuner nämner också att den korta tidsramen för satsningen har gjort att de har prioriterat stöd och handledning till oerfarna handläggare snarare än vidareutbildningar på högskolenivå. Med utgångspunkt i inventeringen och sammanställningen av de genomförda kompetensutvecklingsinsatserna föreslår Socialstyrelsen följande aktiviteter:

- Statsbidraget 2013 – 2016 bör följas upp genom att kommunerna upprepar kompetensinventeringen inför satsningens slut. Därigenom kommer redovisade utbildningsinsatser under perioden att kunna jämföras med de uppgifter om kompetensnivå och behov av kompetensutveckling som kommunerna lämnade i 2013 års inventering.
- Socialstyrelsen föreslår att en utvärdering bör genomföras för att undersöka effekten av kompetenssatsningen. Utvärderingen bör ha som syfte att utreda vilken kompetensstärkning stimulansbidraget har medfört.
- En övergripande insats som syftar till att stärka erfarenhetsutbyte mellan kommuner bör planeras under 2014. Insatsen, som nämns i Socialstyrelsens delrapport från 2013, ska genomföras tillsammans med Sveriges kommuner och landsting 2015 under förutsättning att medel beviljas för detta ändamål. Insatsen kan bland annat bestå av seminarier på nationell och regional nivå.
- Satsningen bör även fortsättningsvis ha en bred ansats eftersom kompetensläget i kommunerna är så olika. För att öka kompetensen inom den sociala barn- och ungdomsvården behöver satsningarna göras på flera olika nivåer och vara inriktad mot de områden i SOSFS 2006:14 som kommunerna identifierat som bristfälliga. I den fortsatta satsningen bör alltså kommunernas inventering ligga till grund för inriktningen på kompetenssatsningen.
- Socialstyrelsen föreslår slutligen att statsbidraget även fortsättningsvis ska fördelas via rekvisition utifrån fördelningsram där det belopp som respektive kommun kan rekvirera baseras på kommunernas förutsättningar. Eftersom utbildningar tar tid att planera och genomföra skulle en tidigare rekvisition av statsbidraget underlätta för kommunerna, och bidra till mer långsiktighet i kommunernas planering.

Inledning

Uppdraget

Socialstyrelsen fick i maj 2013 i uppdrag av regeringen att fördela statsbidrag till den sociala barn- och ungdomsvården i kommunerna. Syftet är att stärka kompetensen inom den sociala barn- och ungdomsvården för att säkra en trygg och säker vård. Statsbidraget ska användas dels till att genomföra en inventering av befintlig kompetens och behov av kompetensutveckling på kommunal nivå, dels till kompetensutveckling och utbildningsinsatser inom den sociala barn- och ungdomsvården.

Inom ramen för uppdraget ska Socialstyrelsen även lämna förslag på en fortsatt långsiktig satsning på lokal kompetensutveckling 2014 – 2016.

Uppdraget ska slutredovisas till regeringen senast den 30 maj 2014.

Bakgrund

Arbetet med barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa, och deras familjer, är ett av socialtjänstens svåraste uppdrag. Regeringen gör i propositionen Stärkt stöd till barn och unga (prop. 2012/13:10) bedömningen att det finns behov av ett fortsatt utvecklingsarbete inom en rad områden inom den sociala barn- och ungdomsvården. Ett område som särskilt lyfts fram är kompetensutveckling för personalen. Arbetet med att säkerställa att barn och ungdomar inte far illa innebär ofta svåra bedömningar som kan vara livsavgörande för de barn, ungdomar och föräldrar som berörs. Personalens kompetens är väsentlig för att kunna uppnå rättssäkerhet och upprätthålla en god kvalitet på arbetet.

Till följd av propositionen fick Socialstyrelsen hösten 2012 i uppdrag att utarbeta ett förslag till åtgärdsprogram för en trygg och säker vård för barn och unga som är i behov av stöd och hjälp från den sociala barn- och ungdomsvården. Uppdraget bestod av en inventering av Socialstyrelsens och andra myndigheters och organisationers pågående och planerade åtgärder och insatser. Bland de åtgärder som föreslogs i rapporten *Trygghet och säkerhet i den sociala barn- och ungdomsvården* fanns en kompetenssatsning och inventering av kompetensläge och kompetensbehov inom den sociala barn- och ungdomsvården [1].

Det är kommunen som ansvarar för att personalen har lämplig utbildning och erfarenhet för att klara av sina arbetsuppgifter inom socialtjänsten. För att stärka huvudmännens arbete med att öka tryggheten och kvaliteten inom den sociala barn- och ungdomsvården har regeringen för avsikt att under 2013 – 2016 stödja ett långsiktigt utvecklingsarbete i syfte att systematiskt utveckla personalens kompetens. Under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet avser regeringen att avsätta ca 60 000 000 kronor per år till och med 2016 för att stödja huvudmännen i deras arbete med kompetensutveckling inom området.

Socialstyrelsen har gett ut allmänna råd (SOSFS 2006:14) om tillämpningen av bestämmelsen om lämplig utbildning och erfarenhet för den personal som arbetar med handläggning och uppföljning av ärenden som avser barn och unga enligt Socialtjänstlagen, SoL (2001:453) och Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. I de allmänna råden anges bland annat inom vilka kunskapsområden personalen bör ha teoretiska och praktiska färdigheter för att självständigt kunna utföra arbetet. Dessa kunskapsområden ligger till grund för den kompetens- och behovsinventering som kommunerna nu gjort.

Fördelning av medel till kommunerna

Under 2013 fördelade Socialstyrelsen 57 000 000 kronor i två potter till kommunerna. Den ena potten om 20 000 000 kronor avsåg en kompetensinventering och fördelades i fyra storlekar efter folkmängd. Fördelningen av 37 000 000 kronor för kompetensutvecklingsinsatser utgick från Socialstyrelsens förslag om kommungrupper för barn i ekonomiskt utsatta familjer 2003 – 2010 [2].

Kommunerna kunde välja att rekquirera medel enbart för inventering, men för att få rekquirera medel för kompetensutveckling måste kommunen rekquirera medel för kompetensinventering. Se bilaga 1 för utförligare information om fördelningen av statsbidraget till kommunerna.

Av landets 290 kommuner rekvirerade 263 stycken medel för att genomföra en kompetensinventering under 2013. Av dessa har 234 kommuner även rekvirerat medel för att genomföra kompetensutvecklingsinsatser under hösten 2013. Totalt har 51 737 746 kronor betalats ut till kommunerna. En kommun har betalat tillbaka hela statsbidraget och ingår därmed inte i uppföljningen. Huvudregeln för statsbidrag är att de beslutas om och fördelas årsvis och därmed ska förbrukas under innevarande år. För mottagare av statsbidrag kan det innebära både ovisshet och glapp i satsningen innan nya medel har fördelats. För att möjliggöra en långsiktighet som inte kan garanteras inom statsbidragets ramar är det därför en förutsättning att kommunerna själva investerar både tid och pengar

Inventering av kompetensläge och kompetensbehov

Innehållet i inventeringen av kompetensläge och kompetensbehov utgår till stor del från Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2006:14) om personalens kompetens vid handläggning och uppföljning av ärenden som rör barn och unga. Även uppgifter som Socialstyrelsen via Öppna jämförelser redan samlar in från kommunerna har använts som underlag. Avstämning har också gjorts med SKL med anledning av deras kartläggning om stabilitet som kompetensstrategi för social barn- och ungdomsvård som publicerades i november 2013 [3].

Utbildning och kompetensutveckling

Med hänsyn till att användningstiden för 2013 års medel i praktiken bara var hösten 2013 har Socialstyrelsen under satsningens första år accepterat en flexiblare användning än vad som vanligtvis gäller för kompetensutvecklingsmedel. Socialstyrelsen har informerat kommunerna om att satsningen i första hand gäller de myndighetsutövande delarna, dvs. utredning, dokumentation och uppföljning, men även kompetensutveckling som handlar om hur man samtalar med barn, barns och ungas utveckling och behov, vilka tecken som kan tyda på att barn och unga får illa, vilka olika typer av utsatthet som förekommer bland barn och unga m.m.

Den primära målgruppen för utbildningssatsningen är socialsekreterare, chefer och andra arbetsledare inom den sociala barn- och ungdomsvården. Vid behov kunde 2013 års medel också omfatta stöd och handledning för oerfarna handläggare och behandlande personal. Utbildningsinsatser finansierade med 2013 års statsbidrag var i huvudsak tänkta att leda till högskolepoäng. Kurser kunde väljas med utgångspunkt från kunskapsområdena i Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2006:14) men också inom områdena evidensbaserad praktik, risk- och skyddsfaktorer och kunskap om placerade barn. Medlen kunde även användas för utbildningsinsatser inom ramen för de regionala stödstrukturerna via Sveriges Kommuner och Landsting.

Medel får användas till följande:

1. Uppdragsutbildning.
 2. Kringkostnader för vikarier, litteratur eller resor i samband med uppdrags- eller ordinarie utbildning.
 3. Stöd och handledning för oerfarna handläggare, arbetsledare/chefer och behandlande personal.
- Kringkostnader (2) och stöd och handledning (3) får tillsammans uppgå till högst 50 procent av det erhållna statsbidraget.

Flera kommuner har hört av sig till Socialstyrelsen med frågor om vilken typ av utbildningsinsatser som kan ingå inom ramen för statsbidraget. Flera kommuner har också påtalat ett behov av att få använda stimulansbidraget för att stärka den grundläggande kompetensen inom den sociala barn- och ungdomsvården. En del kommuner har upplevt begränsningar för utnyttjande av bidraget p.g.a. lagen om offentlig upphandling (2007:1091).

Inom ramen för återrapporteringen av använda medel skulle kommunerna uppge vilka utbildningsinsatser som de påbörjat eller genomfört.

Kommunernas behovsinventering

Inventeringen av kompetensläget och kompetensbehovet hos personalen inom den sociala barn- och ungdomsvården gjordes av kommunerna själva utifrån ett formulär som Socialstyrelsen tillhandahöll. Inventeringen ger ett referensvärde som visar läget i kommunerna när satsningen påbörjades.

Inventering och redovisning

De kommuner som rekviderat 2013 års statsbidrag till den sociala barn- och ungdomsvården fick ett webbformulär för inventeringen (bilaga 2). Socialstyrelsen tog även fram en särskild redovisningsmall för redovisningen av det belopp som betalades ut för utbildningsinsatser under 2013. Helt eller delvis oförbrukade statsbidrag för utbildningsinsatser ska återbetalas.

För att minska antalet frågor i webbenkäten kompletterade Socialstyrelsen även inventeringarna med antalsuppgifter som kommunerna hade lämnat inom ramen för Öppna jämförelser – Barn. Om en kommun hade rekviderat statsbidraget och inte hade besvarat enkäten Öppna jämförelser Barn så skickade Socialstyrelsen ut kompletterande frågor till den kommunen.

Samtliga 262 kommuner besvarade webbenkäten och 222 kommuner fyllde i den ekonomiska redovisningsmallen över genomförda utbildningsinsatser. Nio kommuner betalade tillbaka samtliga utbildningsmedel, i huvudsak för att de inte hunnit använda dem, och behövde därför inte göra den delen av den ekonomiska redovisningsmallen. Två kommuner hade inte lämnat in någon ekonomisk redovisning per den 30 april 2014 och ingår därmed inte i redovisningen.

Kommuner som inte har rekviderat statsbidraget för kompetensinventering under 2013 kan använda en del av 2014 års medel för ändamålet.

Genomgång av kompetensinventeringen

Vid återrapporteringen av statsbidraget ingår att kommunerna ska redogöra för de kompetensutvecklingsinsatser som har genomförts under 2013. Socialstyrelsen har gått igenom redovisningarna för att kategorisera de utbildningar och kompetensutvecklingsinsatser som statsbidraget använts till. Socialstyrelsens genomgång omfattar de 185 kommuner som återrapporterade inom utsatt tid.

Eftersom kompetensinventeringen gjordes parallellt med utbildningsinsatserna är det i detta läge inte aktuellt att undersöka kopplingen mellan kompetensinventeringen och genomförda utbildningsinsatser. Inventeringen ska istället ses som ett underlag för kommande uppföljningar åren 2014 – 2016.

Socialstyrelsen föreslår i sin delredovisning 2013 att statsbidraget 2013 – 2016 följs upp genom en ny, motsvarande inventering i kommunerna inför satsningens slut [4]. För att kunna kontrollera resultat av statsbidraget och dess effekt på personalens kompetens bör Socialstyrelsen genomföra en utvärdering av kompetenssatsningen.

Resultatredovisning

Befintligt kompetensläge i kommunerna 2013

I detta avsnitt redovisas resultaten av kommunernas kompetensinventering, dels utifrån personalens utbildningsnivå, dels fördelat över de kunskapsområden som Socialstyrelsen fastställt för området. Först presenteras den befintliga kompetensen hos handläggare och arbetsledare, sedan de utvecklingsbehov som kommunerna har angett hos respektive grupp.

Handläggarnas kompetens varierar

För att få reda på antalet handläggare i kommunerna har Socialstyrelsen använt statistiska uppgifter från Socialstyrelsens Öppna jämförelser – Barn. De kommuner som inte besvarade Öppna jämförelser – Barn fick kompletterande frågor om antal handläggare. Sammanställningen visar att det sammanlagt finns drygt 4 870 handläggare (omräknat i årsarbetare) som arbetar i kommunernas sociala barn- och ungdomsvård i de 258 kommuner som besvarat frågan. Av dessa handläggare saknar knappt 300 stycken socionomexamen. 515 stycken handläggare eller 10 procent har socionomexamen men mindre än ett års erfarenhet. (tabell 1).

Tabell 1. Antal handläggare inom den sociala barn- och ungdomsvården november 2013. Årsarbetare. N = 258

	Antal handläggare	Varav socionomexamen och < 1 års erfarenhet	Varav utan socionomexamen
Antal	4 871	515	281

Kommunerna uppger att 3 472 handläggare har fortbildning inom socialt arbete vilket innebär utbildning i syfte att kunna upprätthålla och utveckla den kompetensnivå som krävs för att kunna utföra arbetsuppgifterna. Vidare har 1 184 handläggare fördjupade kunskaper om barn och unga via vidareutbildning på högskolenivå (tabell 2). Av dessa har 10 procent magister- eller mastersexamen inom socialt arbete.

Tabell 2. Antal handläggare med fortbildning och vidareutbildning på högskolenivå. N = 250

	Handläggare med fortbildning	Handläggare med vidareutb. på högskolenivå	Varav med magisterexamen
Antal	3 472	1 184	121

I Socialstyrelsens inventering av kompetensläget ombads kommunerna att bedöma antalet handläggare med grundläggande respektive fördjupad kompetens, samt antalet handläggare som bedöms sakna tillräcklig kompetens.

Tabell 3 visar fördelningen av handläggarna mellan olika kunskapsområden. Kunskapsområdena utgår från Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2006:14) om personalens kompetens vid handläggning och uppföljning av ärenden som rör barn och unga. Dessutom har kunskapsområdena evidensbaserad praktik, risk- och skyddsfaktorer och placerade barn lagts till.

Definition av kompetens:

1. Med grundläggande kompetens avses att en handläggare kan genomföra handläggning (planering, utredning och uppföljning) självständigt, kvalitativt och på ett adekvat sätt.
2. Med fördjupad kompetens avses att en handläggare, utöver de kvaliteter som räknas till den grundläggande kompetensen ovan, har särskild kompetens att fungera som ämnesrådgivare eller sakkunnig inom respektive kunskapsområde för övrig personal eller i de externa kontakter som kommunen har.
3. Med saknar tillräcklig kompetens avses att en handläggare behöver kontinuerligt stöd för att kunna genomföra sina arbetsuppgifter.

Tabell 3. Handläggare inom den sociala barn- och ungdomsvården efter kompetens och kunskapsområden. Antal och andel (procent). N = 255

	Grundläggande		Fördjupad		Saknar kompetens		Totalt
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	
Kunskapsområden							
Barn och ungas utveckling	3 093	60,5	1 542	30,1	478	9,3	5 113
Utredning	2 931	58,4	1 440	28,7	647	12,9	5 018
Samtal och relationer	2 970	58,5	1 640	32,3	462	9,1	5 072
Samverkan	3 172	63,1	1 347	26,8	502	9,9	5 021
Regelverk och rättslig prövning	3 316	66,1	1 050	20,9	649	12,9	5 015
Insatser	3 074	61,5	1 112	22,2	809	16,2	4 995
Uppföljning och utvärdering	3 221	64,3	887	17,7	902	18	5 010
Förhållningssätt och bemötande	3 011	59,3	1 627	32	440	8,7	5 078
Evidensbaserad praktik	2 880	59,8	572	11,8	1 364	28,3	4 816
Risk- och skyddsfaktorer	3 064	61,4	1 270	25,4	656	13,1	4 990
Placerade barn	2 878	58,2	1 217	24,6	844	17,1	4 939

Resultatet från inventeringen visar att mer än hälften av handläggarna inom den sociala barn- och ungdomsvården har grundläggande kompetens. Detta gäller samtliga kunskapsområden. Bilden är något mer splittrad när det gäller andelen handläggare med fördjupad kompetens. Inom områdena barns och

ungas utveckling och behov, samtal och relationer samt förhållningsätt och bemötande har ungefär var tredje handläggare fördjupad kompetens. Endast en av tio handläggare bedöms ha fördjupad kompetens inom evidensbaserad praktik.

Evidensbaserad praktik är också det område där störst andel handläggare bedöms sakna kompetens. Även inom områdena placerade barn, uppföljning och utvärdering och insatser är det en relativt hög andel handläggare som kommunerna bedömer sakna kompetens. Handläggare som bedöms sakna kompetens är i hög grad nyutexaminerade socionomer med stort behov av handledning och stöd. Socialstyrelsen har fått indikationer från kommunerna under arbetets gång att det finns en hög andel unga handläggare inom området och att det är en utmaning att behålla dem i verksamheten. Erfarna handläggare tenderar att söka sig vidare vilket gör att det hela tiden finns en grupp nyanställda som inte har tillräcklig erfarenhet och kompetens för uppdraget.

Till exempel Melleruds kommun ser kompetenssatsningen som något mycket välkommet som dels bidrar till att höja kvaliteten, dels höjer statusen inom området barn och unga vilket kommunen hoppas kan minska personalomsättningen. Även Munkedals kommun ser kompetenssatsningen som ett led i arbetet med att stoppa den höga personalomsättningen inom området. Munkedal har sett hur många kommuner hamnar i en ond cirkel av hög personalomsättning vilket innebär att de har fullt upp med att uppfylla den dagliga verksamhetens krav. Kiruna kommun välkomnar också kompetenssatsningen och man konstaterar att inventeringen visat på ett reellt behov av kompetensutveckling. Kiruna arbetar kommunöverskridande inom ramen för Norrbottens kommunförbund för att hitta en långsiktig lösning på behovet av kompetensutveckling. Det är inte minst viktigt för en kommun där alla utbildningar innebär resor och övernattningar.

Nästan alla kommuner följer upp handläggarnas kompetensnivå vid medarbetarsamtal. Endast två procent av kommunerna gör inte detta. Dessutom följer drygt 40 procent av kommunerna upp handläggarnas kompetensnivå på andra sätt vilket innebär att ett stort antal kommuner använder åtminstone två sätt att följa upp handläggarnas kompetensnivå. Exempel på andra typer av uppföljning är handläggarträffar, återkommande individuella samtal, arbetsplatsträffar och i samband med lönesamtal.

Arbetsledare

Inventeringen visar att den sociala barn- och ungdomsvården har 766 verk samma arbetsledare. För 393 av dessa är det första chefsbefattningen vilket motsvarar drygt 50 procent. Samtidigt är det endast 41 av arbetsledarna som har mindre än 3 års erfarenhet av socialt arbete. Kommunerna bedömer vidare att 365 av arbetsledarna är i behov av kompetensutveckling för att kunna ge adekvat ärendehandledning i det vardagliga arbetet.

Dessutom har 326 arbetsledare fördjupade kunskaper om barn och unga via vidareutbildning på högskolenivå. Det innebär att 42 procent av arbetsledarna har vidareutbildning på högskolenivå (tabell 4).

**Tabell 4. Antal arbetsledare inom den sociala barn- och ungdomsvården.
N = 260**

	Antal arbets- ledare	Varav första chefsjobbet	Arbetsledare med vidare- utb. på hög- skolenivå	Arbetsledare med behov av komp.utv.	Arbetsledare med <3 års erfarenhet av socialt arbete
Antal	766	393	326	365	41

Av dessa har 51 stycken eller 17 procent magister- eller mastersexamen inom socialt arbete. Liksom bland handläggarna finns en grupp unga arbetsledare med relativt liten erfarenhet som det är en stor utmaning att hålla kvar inom verksamheten.

Kommunernas kompetensutveckling under 2013

I detta kapitel sammanfattas de övergripande resultaten från Socialstyrelsens genomgång av kommunernas kompetensutvecklingsinsatser. Hur många insatser som har genomförts, hur de har organiserats och hur Socialstyrelsen anser att resultaten förvaltas. Insatsernas inriktning beskrivs närmare i kapitlet Genomförd kompetensutveckling med 2013 års statsbidrag.

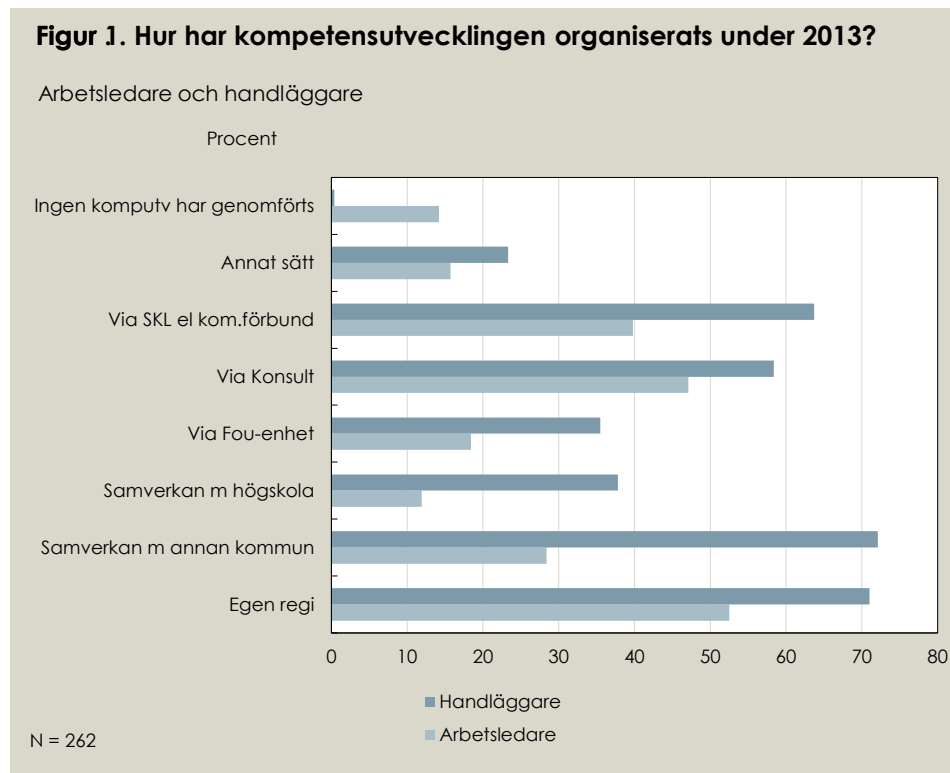
Planerad kompetensutveckling har genomförts

Majoriteten av kommunerna har helt eller delvis kunnat genomföra sina planerade kompetensutvecklingsinsatser för handläggare och arbetsledare under 2013. Endast tre procent av kommunerna uppger att de inte kunnat genomföra planerade kompetensutvecklingsinsatser.

Som orsaker till att planerad kompetensutveckling inte har genomförts anger kommunerna bland annat hög arbetsbelastning, brist på ekonomiska medel, att annat arbete har prioriterats samt interna organisationsförändringar.

De tre vanligaste sätten att organisera kompetensutveckling för arbetsledare och handläggare är via SKL eller region/kommunförbund, med hjälp av konsult samt i egen regi. Bland handläggarna är det också relativt vanligt med kompetensutveckling som organiserats i samverkan med någon annan kommun. Denna typ av kompetensutveckling är inte särskilt vanlig för arbetsledare.

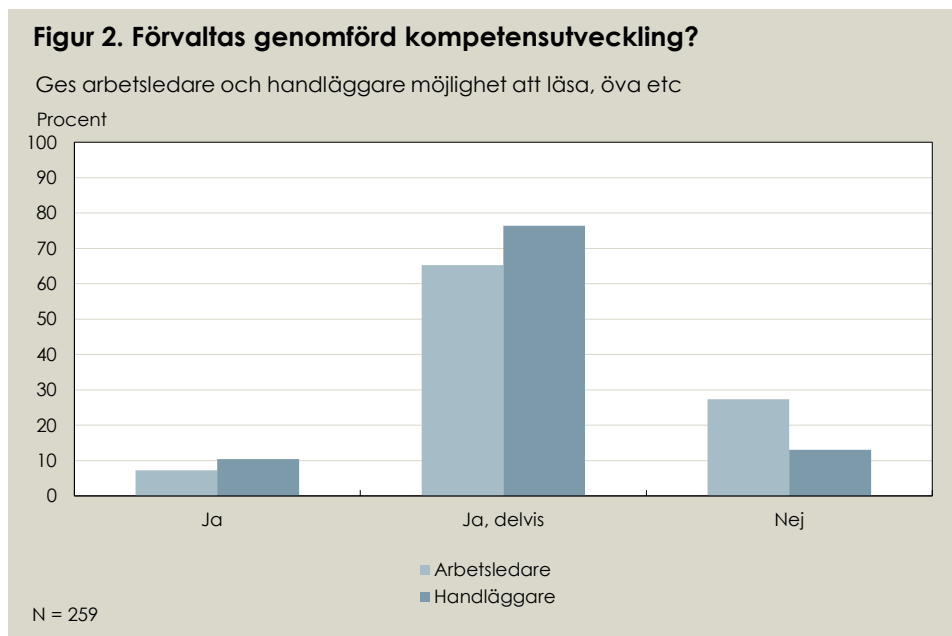
Det är en betydande andel arbetsledare som inte har fått någon kompetensutveckling under 2013 (figur 1).

Hur förvaltas kompetensutvecklingen?

För att kompetensstärkande insatser ska få effekt krävs att handläggarna och arbetsledarna får möjlighet att använda den nya kunskapen i daglig verksamhet. Socialstyrelsens inventering visar att handläggarna får större möjligheter än arbetsledarna att befästa ny kunskap genom att läsa, öva eller omsätta den nya kunskapen i praktisk verksamhet.

Majoriteten av kommunerna förvaltar resultaten av sina kompetensutvecklingsinsatser till viss del. Kommunerna ser detta som ett mycket viktigt område men menar att det är en stor utmaning för dem att genomföra i praktiken (figur 2). Ofta är det arbetsbelastningen som gör att det är svårt att hinna med att förvalta resultaten av en genomförd kompetensutveckling. Det dagliga arbetet tar ofta över. Detta gäller särskilt för arbetsledarna.

Kommunerna i Jönköpings län poängterar i en skrivelse till Socialstyrelsen att kompetensutveckling som syftar till att stärka kvaliteten är en process där alla steg är lika viktiga. En satsning på kompetensutveckling bör därför öppna för aktiviteter som täcker hela den processen och inte bara stanna vid att köpa in en kurs [5]. För att satsningen ska bära frukt måste man först identifiera behovet av ny kunskap, sedan välja ut de individer som är aktuella för kompetensutvecklingen och göra dem delaktiga för att öka motivationen. När kursen väl är genomförd måste den nya kunskapen omsättas till nya färdigheter både för den enskilde medarbetaren och för den organisationen som sådan. Slutligen måste kompetensutvecklingsarbetet utvärderas [5].

Kompetensutvecklingsplaner för handläggare är vanliga

Uppgifterna från Socialstyrelsens Öppna Jämförelser – Barn visar att majoriteten av kommunerna har samlade planer för handläggarnas handledning, fortbildning och vidareutbildning. I drygt 90 procent av kommunerna följs kompetensutvecklingsplanerna upp eller revideras under på årlig basis.

Drygt hälften av kommunerna saknade en samlad plan för arbetsledarnas kompetensutveckling i december 2013 (tabell 5).

Tabell 5. Kompetensutvecklingsplaner för handläggare N = 202

	Plan för hand- ledning	Plan för fortbildning	Plan för vidare- utbildning
Antal kommuner	194	192	144

Var tionde kommun hade en kompetensutvecklingsplan för hela chefsgruppen och knappt var tredje kommun en kompetensutvecklingsplan för varje chef.

Handläggarnas behov av kompetensutveckling

Socialstyrelsen bad kommunerna att uppskatta behovet av kompetensutvecklingsinsatser med fokus på barn som handläggarna behöver inom en treårsperiod. Denna bedömning kan sedan ligga till grund för vilken kompetensutveckling som kommunerna satsar på de närmaste åren.

Kommunerna fick bedöma behovet av kompetensutveckling efter en skala 1 – 5 där 1 innebär ett litet behov av kompetensutveckling och 5 innebär ett stort behov av kompetensutveckling (tabell 6).

Tabell 6. Kompetensutvecklingsbehov för handläggare inom den sociala barn- och ungdomsvården. Procent och medeltal

	1	2	3	4	5	Medel	N
Barn och ungas utveckling	3,1	26,8	47,9	18,8	3,4	2,9	261
Utredning	2,3	25,4	43,1	22,7	6,5	3,1	260
Samtal och relationer	5,8	22,3	42,7	23,5	5,8	3	260
Samverkan	8,5	32,9	36,4	19,4	2,7	2,7	258
Regelverk och rättslig prövning	3,1	19,3	38,6	30,5	8,5	3,2	259
Insatser	2,7	19,1	39,7	30,7	7,8	3,2	257
Uppföljning och utvärdering	2,7	15,4	32,3	33,5	16,2	3,4	260
Förhållningssätt och bemötande	11,5	36,2	33,8	15,8	2,7	2,6	260
Evidensbaserad praktik	3,1	9,0	31,0	39,6	17,3	3,6	255
Risk- och skyddsfaktorer	3,5	20,9	42,6	26,0	7,0	3,1	258
Placerade barn	3,1	22,0	46,1	21,3	7,5	3,1	254

De kunskapsområden som har högst medelvärde och där alltså kommunerna bedömer att deras handläggare är i störst behov av kompetensutveckling är evidensbaserad praktik och uppföljning och utvärdering. Resultatet korrelerar väl med uppskattningen av handläggarnas kompetensnivå där just evidensbaserad praktik och uppföljning och utvärdering var områden där handläggarna bedömdes ha behov av högre kompetens.

Vidare finns ett ganska omfattande kompetensutvecklingsbehov inom områdena regelverk och rättslig prövning samt insatser. En betydande andel av kommunerna bedömer behovet av kompetensutvecklingsinsatser som 4 på dessa båda områden.

Samverkan och förhållningssätt och bemötande är däremot två områden där kommunerna sammantaget bedömer att handläggarna har ett mindre behov av kompetensutveckling inom en treårsperiod.

Förutom kunskapsområdena i SOSFS 2006:14 kunde kommunerna själva ange områden där de anser att handläggarna har ett behov av kompetensutveckling. Vanligast förekommande områden i denna kategori var hedersrelaterat våld, våld i nära relation, ensamkommande barn och olika typer av missbruk.

Arbetsledarnas behov av kompetensutveckling

Socialstyrelsen bad även kommunerna att bedöma behovet av kompetensutvecklingsinsatser för arbetsledarnas område inom en treårsperiod. För arbetsledarna tillkommer ledarskap och grupprocesser till de övriga kunskapsområdena.

De områden som har högst medelvärde, och alltså är de områden där kommunerna uppskattar att arbetsledarna har störst behov av kompetensutvecklingsinsatser, är uppföljning och utvärdering och evidensbaserad praktik (tabell 7). Detta ligger i linje med bedömningen av behovet av kompetensutveckling för handläggarna där dessa båda kunskapsområden också ansågs vara de där behov av kompetensutveckling var som störst.

Tabell 7. Behov av kompetensutveckling för arbetsledare inom den sociala barn- och ungdomsvården. Procent och medeltal

	1	2	3	4	5	Medel	N
Ledarskap	10,1	23,5	38,2	19,5	8,8	2,9	251
Grupprocesser	8,6	24,5	38,8	20,4	7,8	2,9	245
Barn och ungas utveckling	21,6	51,0	20,1	5,8	1,5	2,1	259
Utredning	22,0	43,2	22,4	10,0	2,3	2,3	259
Samtal och relationer	27,9	45,3	19,4	5,8	1,6	2,1	258
Samverkan	23,7	39,7	25,3	8,6	2,7	2,3	257
Regelverk och rättslig prövning	15,5	37,6	29,1	12,8	5,0	2,5	258
Insatser	7,8	32,7	40,9	14,4	4,3	2,7	257
Uppföljning och utvärdering	6,3	23,6	33,2	29,3	7,7	3,1	259
Förhållningssätt och bemötande	30,2	47,3	14,7	6,6	1,2	2	258
Evidensbaserad praktik	3,9	19,9	37,5	29,7	9,0	3,2	256
Risk- och skyddsfaktorer	14,0	38,5	33,1	11,7	2,7	2,5	257
Placerade barn	15,9	36,7	32,7	12,0	2,8	2,5	251

De båda områdena ledarskap och grupprocesser har också ett relativt högt medelvärde.

Lägst medelvärde återfinns inom områdena förhållningssätt och bemötande, samtal och relationer samt barns och ungas utveckling. De två förstnämnda har lågt medelvärde även när behovet för kompetensutveckling för handläggarna bedömdes.

Kommunerna fick också ange inom vilka områden förutom kunskapsområdena i SOSFS 2006:14 där de anser att arbetsledarna har ett behov av kompetensutveckling. Vanligast förekommande områden i denna kategori var hedersrelaterat våld, våld i nära relation och ensamkommande barn.

Genomförd kompetensutveckling med 2013 års statsbidrag

Eftersom kommunernas utbildningsinsatser gjordes parallellt med kompetensinventeringen är det i dagsläget inte möjligt att undersöka kopplingen mellan inventeringen och de genomförda utbildningsinsatserna. Socialstyrelsen bedömer att det inte går att säga något om kvaliteten på utbildningsinsatserna som kommunerna anordnat utifrån det underlag som kommunerna lämnat till Socialstyrelsen. Denna första uppföljning blir i stället mer av en inventering och ger ett referensvärde inför kommande uppföljningar 2013 – 2016.

Omfattning av utbildningsinsatserna

Socialstyrelsens sammanställning av utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatsernas innehåll visar att sammanlagt 4 520 personer i 208 kommuner har deltagit i utbildningsinsatser som helt eller delvis finansierats med 2013 års statsbidrag (tabell 8).

Tabell 8. Antal personer som deltagit i utbildningsinsatser som helt eller delvis har finansierats med 2013 års statsbidrag. N = 208

	Totalt	Varav handläggare m > 4 års erfarenhet	Handläggare utan socio-nomexamen	Resterande handläggare	Arbetsledare	Annat
Antal personer	4 520*	2 098	305	1 480	507	120

*Totalsumman är något högre än delsummorna eftersom alla kommuner inte fördelat personerna per kategori

Dessutom har 2 675 arbetsledare och handläggare i 150 kommuner erhållit stöd och handledning (tabell 9).

Tabell 9. Antal personer som erhållit stöd och handledning som helt eller delvis har finansierats med 2013 års statsbidrag. N = 150

	Totalt	Varav hand- läggare m > 4 års erfarenhet	Handläggare utan socio- nomexamen	Resterande handläggare	Arbets- ledare	Annat
Antal perso- ner	2 675	1 081	135	991	254	214

Utbildningarnas inriktning och omfattning

Sammanställningen baseras på uppgifterna från de 185 kommuner som redovisade i tid. Resterande kommuner har därefter lämnat uppgifter till Socialstyrelsen om genomförda utbildningsinsatser men för sent för att komma med i sammanställningen. Utifrån det underlag som kommunerna har lämnat redovisar Socialstyrelsen de genomförda kompetensutvecklingsinsatserna uppdelat på kunskapsområdena i SOSFS 2006:14:

- Barns och ungas utvecklig och behov
- Utredning
- Samtal och relationer
- Samverkan
- Regelverk och rättslig prövning
- Insatser
- Uppföljning och utvärdering
- Förhållningssätt och bemötande

Som komplement till kunskapsområdena i SOSFS 2006:14 har Socialstyrelsen lagt till ytterligare tre kunskapsområden där det tillkommit ny kunskap:

- Evidensbaserad praktik
- Risk- och skyddsfaktorer
- Placerade barn

Kommunernas redovisning är inte alltid komplett utan det finns bortfall, till exempel när det gäller antal deltagare eller utbildningarnas omfattning. En och samma utbildning kan också ha registrerats på mer än ett kunskapsområde eftersom respondenten anser att utbildningen i fråga omfattat mer än ett kunskapsområde. Detta innebär att antalet enskilda utbildningsinsatser är något färre än vad som anges. Vidare kan en och samma handläggare ha deltagit i mer än en utbildningsinsats. En och samma utbildningsinsats riktar sig också ofta till flera yrkeskategorier inom den sociala barn- och ungdomsvården.

Utbildningarnas fördelning över personalkategori

Socialstyrelsens sammanställning över de utbildningsinsatser som kommunerna genomfört med 2013 års statsbidrag visar att den överväldigande majoriteten av utbildningsinsatserna har riktats till handläggare med socio-nomexamen. Detta gäller oavsett kunskapsområde (tabell 10).

I kategorin Övriga ingår yrkeskategorier som kommunerna har angett utöver de kategorier som Socialstyrelsen formulerat. I denna grupp ingår behandlare, samordnare, teamledare, gruppleddare, medarbetare, familjebehandlare, kurator, verksamhetsutvecklare, arbetsledning och politiker. Denna grupp har genomgått ett stort antal utbildningsinsatser inom bland annat förhållningssätt och bemötande och insatser.

Tabell 10. Fördelning av utbildningsinsatser per yrkeskategori. Procent och antal

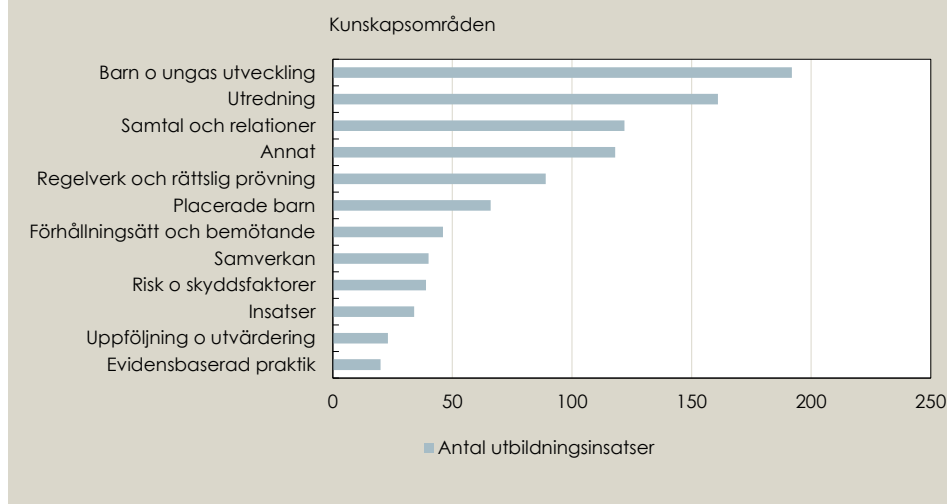
	Handläggare m examen	Handläggare utan examen	Chefer	Övriga	Antal insatser
Barn och ungas utveckling	82 %	7 %	16 %	12 %	192
Utredning	83 %	4 %	14 %	7 %	161
Samtal och relationer	80 %	5 %	11 %	9 %	122
Samverkan	73 %	3 %	15 %	25 %	40
Regelverk och rättslig prövning	80 %	6 %	27 %	18 %	89
Insatser	50 %	12 %	9 %	35 %	34
Uppföljning och utvärdering	74 %	6 %	16 %	20 %	23
Förhållningssätt och bemötande	61 %	7 %	17 %	41 %	46
Evidensbaserad praktik	70 %	5 %	30 %	5 %	20
Risk- och skyddsfaktorer	74 %	3 %	18 %	15 %	39
Placerade barn	80 %	5 %	18 %	17 %	66
Annat	59 %	9 %	18 %	25 %	118
Totalt	72 %	6 %	17 %	19 %	950

Inventeringen visar att det är relativt få utbildningsinsatser som riktar sig till handläggare som saknar examen trots att denna grupp sannolikt har mycket att vinna på ytterligare utbildning.

De båda kunskapsområden där flest utbildningsinsatser satts in är barns och ungas utveckling och behov samt utredning. Dessa båda områden tillhörde de kunskapsområden där kommunerna bedömde att handläggare och arbetsledare hade ett visst behov av kompetensutveckling. Även inom området samtal och relationer har också ett relativt stort antal utbildningsinsatser genomförts, och det var också ett område där kommunerna såg ett behov av kompetensutveckling på sikt. I kategorin annat ingår bland annat handledning, kris- och krishantering, systemteori samt gruppleddarutbildning. I denna kategori ingår också sådana utbildningar som kommunerna inte har lyckats kategorisera.

Inom uppföljning och utvärdering och evidensbaserad praktik har endast 23 respektive 20 utbildningsinsatser gjorts trots att kommunerna bedömde att behovet av kompetensutveckling var stort inom båda dessa områden (figur 3). Även inom kunskapsområdet insatser är det relativt få utbildningar som genomförts trots att behovet av kompetensutveckling bedömdes vara relativt stort.

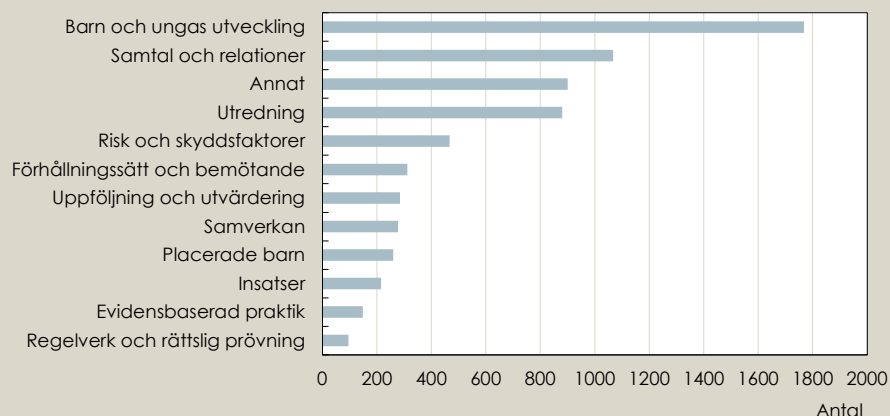
Figur 3. Antal utbildningsinsatser per kunskapsområde

Kommunernas utbildningssatsning omfattar sammanlagt 6 677 utbildningsplatser. En och samma utbildningsinsats kan dock vara registrerad på flera kunskapsområden eftersom kommunerna har haft svårt att kategorisera utbildningarna. Därför kan antalet utbildningsplatser i realiteten vara något färre än vad som anges. Vidare kan en och samma person tagit del av flera utbildningsinsatser varför Socialstyrelsen har valt att redovisa antal utbildningsplatser istället för antal personer. I särklass flest utbildningsplatser har avsatts inom Barns och ungas utveckling och behov. Detta är också det kunskapsområde där flest utbildningsinsatser sattes in (figur 4).

Figur 4. Antal utbildningsplatser

Efter kunskapsområde

Insatser, evidensbaserad praktik och regelverk och rättslig prövning är de kunskapsområden där statsbidraget använts i minst utsträckning. Dessa tre områden är också de tre kunskapsområdena med minst antal utbildningsinsatser.

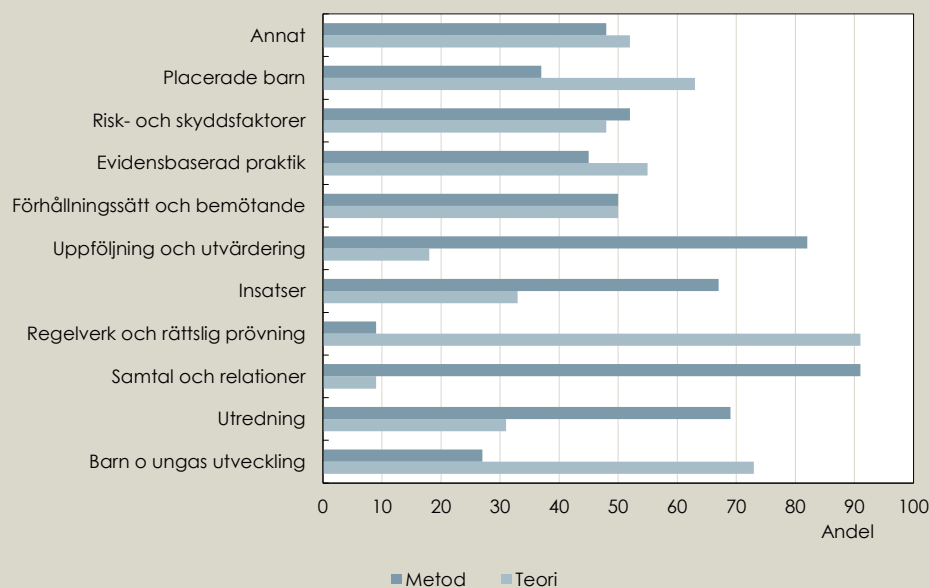
Prioriteringar mellan teori och praktik?

För att ge en uppfattning om utbildningarnas inriktning har Socialstyrelsen delat upp de olika kunskapsområdena på kategorierna teori och metod. Teori definieras som en aktivitet som fokuserar på att beskriva ett fenomen eller situation medan metod fokuserar på det praktiska tillämpandet. Uppdelningen i teori och praktik är baserad på de titlar på utbildningarna som kommunerna uppgett varför det finns viss risk för felbedömning. En del insatser kan säkert innehålla både teori och metod trots att detta inte framgår av titeln.

Inom knappt hälften av kunskapsområdena väger det relativt jämnt mellan teori och metod. Inom uppföljning och utvärdering, insatser, samtal och relationer samt inom utredning ligger fokus på metod (figur 5). Regelverk och rättslig prövning samt barns och unga utveckling och behov har däremot en mer teoretisk inriktning.

Figur 5. Kommunernas utbildningsplatser

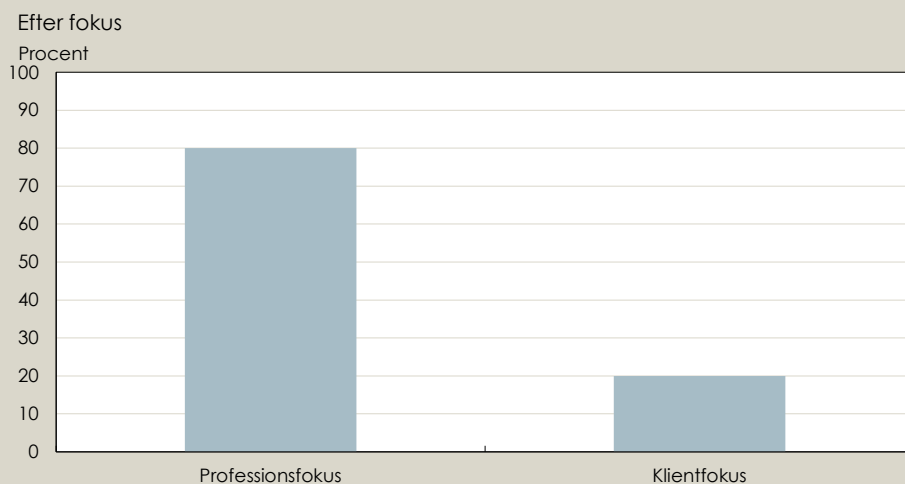
Efter teori och metod. Procent

Kunskapsområdet samverkan har egen indelning utifrån deltagande och fokus. Samverkan med professionsfokus definieras som en aktivitet som fokuserar på samverkan av den egna verksamheten eller organisationen medan samverkan med klientfokus fokuserar på aktiviteter där samverkan på ett mer explicit sätt har klienten i fokus.

Socialstyrelsens sammanställning visar att majoriteten av utbildningarna inom området Samverkan har fokus på professionen (figur 6).

Figur 6. Utbildningar inom samverkan

Högskola eller FoU har anordnat få utbildningar

Majoriteten av utbildningsinsatserna har anordnats av stat, kommun eller landsting. Därefter kommer privata utbildningsanordnare. Förhållandet gäller inom alla kunskapsområden förutom barns och ungas utveckling och behov, där universitet och högskola samt stat, kommun eller landsting anordnat flest utbildningar (tabell 11).

**Tabell 11. Utbildningar efter kunskapsområde och utbildningsanordnare.
Antal. N = 869**

	Privat	Stat/kommun /landsting	FoU	Universi- tet/högskola	Enskild person	SKL	Ideell förening
Barns o ungas be- hov	34	64	4	49	18	2	10
Utredning	34	88	3	13	6	0	5
Samtal och relat- ioner	36	40	2	12	9	0	10
Samverkan	5	22	3	1	1	2	2
Regelverk o rättslig prövning	25	24	2	8	10	2	12
Insatser	10	13	0	2	2	1	4
Uppföljning och utvärdering	6	13	2	0	1	1	0
Förhållningssätt och bemötande	15	11	0	3	5	0	4
Evidensbaserad praktik	2	5	1	3	3	0	2
Risk o skyddsfaktorer	16	9	0	3	4	1	3
Placerade barn	10	3	1	4	9	0	1
Annat	42	26	3	8	20	0	3
Totalt	235	354	21	106	88	9	56

Det är 14 procent av utbildningarna har anordnats av FoU eller universitet och högskola. Vidare har ett fåtal utbildningar anordnats av SKL. Flera kommuner påpekar att behovet av kompetenshöjning på högskolenivå inte är så stort utan att antalet relativt nyutexaminerade handläggare gör att stöd och handledning är betydligt mer relevant. Detta gäller till exempel i Vingåkers kommun där fokus för de oerfarna handläggarna ligger på att lära sig lagstiftning och regelverk. Nässjö kommun kommenterar att högskoleutbildningar ofta är för teoretiska varför de utbildningar som organiserats inom ramen för regionförbundets FoU varit mer relevanta.

Socialstyrelsens sammanställning visar att det endast är 105 insatser som gav högskolepoäng. Drygt hälften av dem återfinns inom kunskapsområdet barns och ungas utveckling och behov. Inom uppföljning och utvärdering finns inga utbildningsinsatser alls som gav högskolepoäng.

När Socialstyrelsen gick igenom genomförda utbildningsinsatser med avseende på längd visar det sig att korta insatser med 1 – 2 dagars längd är vanligast förekommande (tabell 12).

Tabell 12. Längd på utbildningsinsatserna. Efter kunskapsområde och antal dagar

	Antal m 1 dag	Antal m 2 dgr	Antal m 3-10 dgr	Antal m > 10 dgr
Barn och ungas utveckling	56	28	57	6
Utredning	42	42	63	4
Samtal och relationer	42	42	63	4
Samverkan	21	8	6	1
Regelverk och rättslig prövning	58	18	5	0
Insatser	13	2	13	2
Uppföljning och utvärdering	11	9	2	1
Förhållningssätt och bemötande	15	2	18	0
Evidensbaserad praktik	7	2	5	1
Risk- och skyddsfaktorer	15	7	12	0
Placerade barn	26	15	18	2
Annat	22	18	54	6
Totalt	328	193	316	27

Utbildningsinsatserna kan sträcka sig efter slutdatum för redovisning men oftast anges endast antal dagar eller högskolepoäng.

Ekonomisk redovisning

Statsbidraget under 2013 var tvådelat. Den del av statsbidraget som avsåg inventering av kompetensläge och kompetensbehov var ett engångsbidrag där motprestationen var att redovisa inventeringen. Den del som avsåg utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser redovisades i form av upparbetade kostnader.

Under 2013 fördelade Socialstyrelsen 33 226 408 kronor för utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser till kommunerna. Medlen betalades ut efter rekvisition och totalt var det 234 kommuner som rekvirerade medel för att genomföra utbildningsinsatser under 2013 (bilaga 1). En kommun betalade tillbaka hela summan och ingår därför inte i uppföljningen.

Av de resterande 233 kommunerna har 81 kommuner betalat tillbaka hela eller delar av det rekvirerade beloppet. Detta beror i huvudsak på att statsbidraget betalades ut sent på året och kommunerna hann inte ta de rekvirerade medlen i anspråk under 2013. Dessutom ska ytterligare 31 kommuner komma in med kompletterande redovisningar eller återbetalningar varför antal kommuner som återbetalat delar av statsbidraget kommer att ändras.

Enligt villkoren för bidraget fick högst 50 procent av det rekvirerade beloppet för utbildningsinsatser användas för stöd och handledning, vikarier, kurslitteratur, resor och administration. Kommunerna har förbrukat sammanlagt 26 743 672 kronor av 2013 års statsbidrag (tabell 13). Huvuddelen av statsbidraget har förbrukats på utbildningsplatser men knappt 30 procent av utbildningsmedlen har använts för stöd och handledning.

Tabell 13. Förbrukat statsbidrag 2013

Kostnadstyp	Summa förbrukat 2013
Utbildningsplatser	16 880 207
Stöd och handledning	7 721 868
Vikarier	999 247
Kurslitteratur	484 823
Resor	657 527
Totalt	26 743 672

Totalt 81 kommuner har återbetalt 5 595 221 kronor av utbildningsmedlen. Det innebär att det per den 30 april 2014 återstod 887 515 kronor av 2013 års statsbidrag för kommunerna att återbetala eller redovisa (tabell 14).

Tabell 14. Resterande statsbidrag 2013.

Kategori	Kronor
Utbetalade medel	33 226 408
Förbrukade medel	26 743 672
Återbetalade medel	5 595 221
Ej redovisade medel	887 515

Majoriteten av kommunerna som betalat tillbaka medel är små och medelstora kommuner som fått mellan 50 000 – 100 000 kronor i bidrag för utbildningsinsatser (tabell 15).

Tabell 15. Återbetalda statsbidrag 2013. N = 81

Bidragsstorlek	Antal kommuner	Återbetalda medel (kr)
50 000 – 100 000 kr	58	1 718 960
101 000 – 200 000 kr	7	339 199
201 000 - kr	16	3 357 062
Summa	81	5 595 221

Socialstyrelsens sammanställning visar att 7 721 868 kronor har förbrukats på stöd och handledning. Det är sammanlagt 150 kommuner som har lagt delar av utbildningsmedlen på stöd och handledning. Majoriteten av kommunerna är små och medelstora kommuner som fått mellan 50 000 – 100 000 kronor i bidrag för utbildningsinsatser (tabell 16).

Tabell 16. Kostnader för stöd och handledning 2013 N = 150

Bidragsstorlek	Antal kommuner	Stöd och handledning 2013
50 000 – 100 000 kr	103	2 008 657
101 000 – 200 000 kr	20	864 152
201 000 - kr	27	4 849 149
Summa	150	7 721 868

Det finns inte något mönster när det gäller hur stor andel av statsbidraget som har lagts på stöd och handledning. Göteborgs stad som rekviderade drygt 2 200 000 kronor för utbildningsinsatser har exempelvis endast lagt 8 541 kronor på handledning medan Stockholms stad har lagt knappt 950 000 kronor av utbildningsmedlen på drygt 3 000 000 kronor på stöd och handledning.

Socialstyrelsens bedömning och förslag

Befintlig kompetens och behov av kompetensutveckling

Kommunernas inventering av kompetensläge och kompetensbehov visar att majoriteten av handläggarna inom den sociala barn- och ungdomsvården har socionomexamen och mer än ett års erfarenhet av arbete inom området. Kommunerna är alltså på god väg att uppfylla Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2006:14) men samtidigt är det ungefär en tiondel av handläggarna som har mindre än ett års erfarenhet och som därför är i behov av introduktion och stöd. Om flera oerfarna handläggare arbetar i samma arbetsgrupp kan det leda till hög belastning på de mer erfarna kollegorna.

Den personal som arbetar med handläggning och uppföljning av ärenden som avser barn och unga bör få kontinuerligt stöd och utbildning i syfte att upprätthålla och utveckla sin kompetens (SOSFS 2006:14). Majoriteten av handläggarna har också fortbildning inom området och andelen handläggare med vidareutbildning på högskolenivå är betydande. Antalet handläggare med vidareutbildning på magisternivå är dock relativt litet. Genom vidareutbildningar på magisternivå kan personalen successivt och planerat fördjupa sina kunskaper inom kunskapsområdena i SOSFS 2006:14 [6].

Arbetsledarna har vidareutbildning på högskolenivå i relativt hög utsträckning, men samtidigt är det första chefsjobbet för hälften av dem. Nästan hälften av arbetsledarna bedöms ha behov av kompetensutveckling.

Majoriteten av handläggarna har grundläggande kompetens i de olika kunskapsområdena i SOSFS 2006:14 samt inom evidensbaserad praktik, risk- och skyddsfaktorer och placerade barn. Samtidigt finns den en betydande grupp handläggare inom samtliga områden som bedöms sakna kompetens och som därmed är i behov av kontinuerligt stöd för att kunna utföra sina arbetsuppgifter. Många av dessa är unga och relativt nyutexaminerade. Enligt Socialstyrelsen är det mycket viktigt att de kommuner som har handläggare som saknar kompetens också har tillgång till kompetenta arbetsledare och handläggare med fördjupad kompetens som kan fungera som rådgivare eller sakkunniga. Många kommuner är positiva till regeringens satsning eftersom den lett till reflektion över vilken kompetens som handläggarna besitter i nuläget, och vilken kompetens som behövs för att klara uppgiften.

Socialstyrelsen har under arbetets gång fått indikationer från kommunerna att det finns en hög andel unga handläggare inom området och det är en utmaning att behålla dem i verksamheten. Erfarna handläggare tenderar att söka sig vidare vilket gör att det hela tiden finns en grupp nyanställda som inte har tillräcklig erfarenhet och kompetens för uppdraget.

Exempelvis Melleruds kommun ser kompetenssatsningen som något mycket välkommet som dels bidrar till att höja kvaliteten och dels höjer statusen inom området barn och unga vilket kommunen hoppas kan minska personalomsättningen. Även Munkedals kommun ser kompetenssatsningen som ett led i arbetet med att stoppa den höga personalomsättningen inom området.

Problemet med hög personalomsättning tas också upp i SKL:s kartläggning *Stabilitet som kompetensstrategi för social barn- och ungdomsvård* från 2013. SKL konstaterar att kommunerna behöver förstärka stödet till nyrekryterade i form av introduktion och inskolning för handläggare med liten erfarenhet av yrket. Om kommunerna inte lyckas rekrytera erfarna handläggare krävs en omfattande yrkesutveckling [3]. För att utveckla kompetensen hos redan erfaren personal behöver möjligheterna till yrkesutveckling utvecklas, bland annat genom vidareutbildning. Slutligen måste arbetsledarna få stöd i sin roll att ge stöd och utveckling för att stötta handläggarna. SKL föreslår att ledarskapsutvecklingsprogram bör finnas med som en del av kompetensutvecklingen i kommunerna.

Kommunerna bedömer att kunskapsområdena där det finns ett behov av kompetensutveckling för arbetsledarna och handläggarna framförallt är evidensbaserad praktik och uppföljning och utvärdering, men det finns egentligen inget område där kommunerna bedömer att det inte finns behov av kompetensutveckling. Generellt är medelvärdena inom de olika kunskapsområdena lägre för arbetsledarna än för handläggarna vilket antyder att kommunerna bedömer att arbetsledarna inte har ett lika stort behov som handläggarna av kompetensutveckling inom de närmsta åren. Enligt Socialstyrelsen rimmar det illa med att kommunerna samtidigt bedömer att nära hälften av arbetsledarna är i behov av kompetensutveckling för att kunna ge adekvat handledning i det vardagliga arbetet.

Majoriteten av kommunerna har helt eller delvis kunnat genomföra planerade kompetensutvecklingsinsatser för såväl arbetsledare som handläggare under 2013.

En betydande andel av 2013 års kompetensutveckling genomfördes i samverkan med andra kommuner, SKL, region- eller kommunförbund. Den regionala samordningen innebär exempelvis att kommunerna samarbetar kring kompetensutveckling där det finns gemensamma nyttor. I dag finns det regionala stödstrukturer som långsiktigt ska försörja det egna länet/regionen med ett praktiskt verksamhetsstöd och även utgöra en arena för politiska prioriteringar och strategier inom vård och omsorg. Regionala utvecklingsledare finns i samtliga län/regioner. De har som uppdrag bland annat att driva förbättringsarbete, samt att stödja uppbyggnaden och utvecklingen av länsövergripande och lokalt utvecklingsarbete för en evidensbaserad socialtjänst i samarbete med hälso- och sjukvården (inklusive tandhälsa). Regionala utvecklingsledare har en betydelsefull roll i kommunernas gemensamma planering. Statsbidraget för kompetensutveckling rekvideras dock av varje kommun varför de kommuner som samverkar om utbildningsinsatser inom ramen för statsbidraget ändå måste redovisa bidragsanvändningen per kommun.

För att kompetensförstärkande insatser ska vara effektiva anser Socialstyrelsen att arbetsgivaren måste ta hand om nyförvärvad kunskap, och att handläggare och arbetsledare får möjlighet att omsätta kunskapen i praktiken. Detta ställer krav på organisationen både i form av strategiskt tänkande och i ett förändrat arbetssätt. Strategin bör innehålla en analys av förhållandena i både den egna kommunen och omvärlden. De insatser som genomförs systematiskt bör följas upp och utvärderas. Detta är också vad Regionförbundet Jönköpings län tar upp i sin skrivelse [5].

Att förvalta kompetens handlar också om att skapa praktiska förutsättningar som att medarbetare får avsätta tid för att träna och reflektera kring nyförvärvad kunskap. Drygt 85 procent av handläggarna och drygt 70 procent av arbetsledarna ges möjlighet att befästa ny kunskap genom att läsa, öva och omsätta de nya kunskaperna i praktiken. Kommunerna ser detta som en mycket viktig aspekt av kompetensutvecklingen och det är en stor utmaning för dem att genomföra detta i praktiken. Särskilt arbetsledare har svårt att hinna med. Det händer ofta att den dagliga verksamheten tar över. I flera kommuner får både arbetsledarna och handläggarna avsätta tid på fritiden för att hinna med denna typ av arbete.

I regeringsuppdraget om statsbidraget står att Socialstyrelsen ska samverka med SKL och bland annat ta tillvara de goda exemplen på kompetensutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården. I Socialstyrelsens delrapport av uppdraget från 2013 tar myndigheten upp de diskussioner som Socialstyrelsen har haft med SKL om att förstärka regeringens satsning på kompetensförstärkning av den sociala barn- och ungdomsvården via insatser som rör kunskapsspridning och lärande inom och mellan kommuner. I delrapporten tar Socialstyrelsen upp nationella och regionala seminarier som exempel på aktiviteter där kan kommuners erfarenheter kan synliggöras och tas tillvara, och kompetensområden som i dag inte finns i utbildningsform kan lyftas fram.

Det skulle kunna handla om att få utbildning som ger kompetens för att vara arbetsledare/chef inom socialtjänsten i enlighet med SKL:s förslag [3] eftersom utbudet av ledarskapsutbildningar för chefer inom socialtjänsten är litet. Andra områden där det sannolikt finns ett nationellt kompetensutvecklingsbehov är analys och dokumentation.

Genomförd kompetensutveckling

Den primära målgruppen för denna satsning är socialsekreterare, chefer och arbetsledare i den sociala vården som arbetar med myndighetsutövning som rör barn och unga. Handläggarna kan vara både erfarna och oerfarna i sin yrkesroll, detsamma gäller för chefer och arbetsledare. Behandlande personal kan även ingå i målgruppen om behov finns. Den typ av kompetensstärkning som kommunerna väljer bör spegla den personalsituation som respektive organisation befinner sig i. Socialstyrelsen anser att handläggare och arbetsledare med kort yrkeserfarenhet sannolikt gagnas mest om stimulansbidraget används för handledning och grundläggande utbildningsinsatser så att personalen får erfarenhet och lär sig yrket. Mer erfarna handläggare och arbetsle-

dare har annat behov av kompetensförstärkning i form av vidareutbildning som ger fördjupad kunskap och kompetens t.ex. på högskolenivå.

Socialstyrelsen bedömer att det ännu inte går att säga något om kvaliteten på utbildningsinsatserna som kommunerna har genomfört med 2013 års statsbidrag eftersom utbildningsinsatserna genomfördes parallellt med kompetensinventeringen. Denna första uppföljning blir i stället mer av en inventering som kan fungera som en utgångspunkt inför kommande uppföljningar.

Socialstyrelsens sammanställning visar att majoriteten av utbildningsinsatserna har riktats till handläggare med socionomexamen. Detta är inte särskilt förvånande med tanke på att de är den primära målgruppen för statsbidraget.

Mer bekymmersamt är att det är så få utbildningsinsatser inom evidensbaserad praktik och uppföljning och utvärdering trots att kommunerna bedömde att behovet av kompetensutveckling var stort inom dessa båda områden. Frågan är också om det finns relevanta utbildningar på alla områden som behövs. Detta gäller inte minst evidensbaserad praktik.

En delförklaring till obalansen mellan utbildningsinsatserna och kompetensbehovet kan vara att det varit svårt för kommunerna att planera på grund av de snäva tidsramarna. I kommentarerna från kommunerna framgår att många kommuner är kritiska till upplägget av statsbidraget på grund av detta och flera kommuner har valt att betala tillbaka utbildningsmedlen därför att de inte hunnit med att ordna någon utbildning inom den givna tidsramen.

Den knappa tidsramen kan också vara förklaringen till att det är endast 105 av de 950 utbildningsinsatserna som ger högskolepoäng. Det är alltså relativt få utbildningar som anordnats av universitet och högskola trots att avsikten med statsbidraget var att det i huvudsak skulle användas till utbildningar som ger högskolepoäng.

Kommunerna har haft svårt att kategorisera utbildningarna efter kompetensområdena i SOSFS 2006:14 vilket innebär att samma utbildning kan finnas med i flera kategorier. Därför är antalet utbildningsplatser förmodligen något färre än de sammanlagt 6 677 platser som fångats upp i Socialstyrelsens sammanställning. Dessutom kan en och samma person tagit del av flera utbildningsinsatser.

Korta utbildningsinsatser med 1 – 2 dagars längd är överrepresenterade. Längre utbildningsinsatser kan antas vara mer meningsfulla jämfört med en insats på bara någon dag. Att korta utbildningsinsatser dominerar bilden är sannolikt ett resultat av att kommunerna fått ta de kurser som var tillgängliga med kort varsel. Flera kommuner nämner också att den korta tidsramen har gjort att de fokuserat på stöd och handledning till oerfarna handläggare snarare än vidareutbildningar på högskolenivå.

Svårigheten i att hitta lämpliga kurser återspeglas också i att 81 kommuner betalat tillbaka hela eller delar av medlen för utbildningssatsningen. Flera kommuner nämner specifikt att de inte hunnit med att handla upp utbildningar på ett vettigt sätt och därför väljer att skjuta på utbildningssatsningen tills 2014 års medel blir tillgängliga.

I Socialstyrelsen uppföljning har fokus legat på utbildning och kurser medan stöd och handledning har haft en mer undanskymd roll. I åtgärdsprogrammet som presenterades inom ramen för Socialstyrelsens rapport *Trygg-*

het och säkerhet inom den sociala barn- och ungdomsvården konstaterar myndigheten att handledning gör det möjligt att reflektera enskilt eller i grupp kring komplicerade situationer, att samtala om problem och dra lärdom av varandra. Däremot finns det ingen nationell inventering av handledningens innehåll, funktion och vilka effekter den har [1]. För att handledning ska innebära kompetensförstärkning bör den vara strukturerad och evidensbaserad och ha ett klart tydligt syfte. Det kan handla om både intern och extern handledning eller ärendehandledning för oerfarna handläggare samt arbetsledare.

Av kommunernas kommentarer framgår att stöd och handledning kanske är det mest relevanta att satsa på och att behovet av högskoleutbildningar inte är så stort i nuläget. Ur den synvinkeln är det mindre bra att statsbidraget för kompetenssatsningen i huvudsak skulle användas för utbildningar som ger högskolepoäng. Satsningens fokus på högskoleutbildningar grundar sig på det föreslagna åtgärdsprogrammet i Socialstyrelsens rapport *Trygghet och säkerhet inom den sociala barn- och ungdomsvården* [1]. Där föreslås att utbildningssatsningen bör ligga avancerad nivå med vidareutbildningar som ger högskolepoäng. Med utgångspunkt i resultatet i inventeringen har Socialstyrelsen mjukat upp detta krav inför 2014.

Sammantaget är dock kommunerna positiva till att medlen möjliggjort utbildning för hela gruppen vilket skapat dynamik. Satsningen ses som mycket välkommen.

Socialstyrelsens förslag

Socialstyrelsen föreslår att stimulansbidraget 2013 – 2016 följs upp genom att en inventering av kompetensläget i kommunerna upprepas inför satsningens slut. Därigenom kan redovisade utbildningsinsatser under perioden jämföras med de uppgifter om kompetensnivå och behov av kompetensutveckling som kommunerna lämnade i 2013 års inventering. För att undersöka resultatet av satsningen och dess effekt på personalens kompetens bör en utvärdering av kompetenssatsningen genomföras.

För att lyfta fram hur den sociala barn- och ungdomsvården kan utvecklas till att bli en mer lärande organisation, föreslår Socialstyrelsen en övergripande insats som syftar till att stärka erfarenhetsutbyte mellan kommuner. Denna insats nämndes redan i Socialstyrelsens delrapport från 2013, och Socialstyrelsen föreslår att den planeras under 2014 och genomförs tillsammans med SKL 2015, under förutsättning att medel beviljas för detta ändamål. Insatsen kan bland annat bestå av seminarier på nationell och regional nivå. Syftet med seminarier/konferens skulle vara att styra mot de områden där det upplevs finnas behov bland kommunerna: uppföljning, evidensbaserad praktik och insatser.

Socialstyrelsen föreslår vidare att satsningen även fortsättningsvis ska ha en bred ansats eftersom kompetensläget i kommunerna är så olika. För att komma tillrätta med kompetensen inom den sociala barn- och ungdomsvården behöver satsningarna göras på flera olika nivåer och vara inriktad mot de områden som kommunerna identifierat som bristfälliga (exempelvis uppfölj-

ning och evidensbaserat arbete). Kommunernas inventering bör ligga till grund för inriktningen på den fortsatta kompetenssatsningen på kommunnivå.

Socialstyrelsen föreslår slutligen att statsbidraget även fortsättningsvis ska fördelas via rekvisition utifrån fördelningsram där det belopp som respektive kommun kan rekvirera baseras på kommunernas förutsättningar. Eftersom utbildningar tar tid att planera och genomföra skulle en tidigare rekvisition av statsbidraget underlätta för kommunerna, och bidra till mer långsiktighet i kommunernas planering.

Referenser

1. Trygghet och säkerhet i den sociala barn- och ungdomsvården. Socialstyrelsens förslag till åtgärdsprogram. Stockholm: Socialstyrelsen; 2013
2. Vård och omsorg om placerade barn - Öppna jämförelser och utvärdering. Rekommendationer till kommuner och landsting om hälsa och ut-satthet. Stockholm: Socialstyrelsen; 2013
3. Stabilitet som kompetensstrategi för social barn- och ungdomsvård. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting; 2013.
4. Delredovisning av uppdrag att fördela medel för kompetenssatsning inom den sociala barn- och ungdomsvården. Stockholm: Socialstyrelsen; 2013
5. Skrivelse angående kompetenssatsningen. Regionförbundet Jönköpings län; november 2013
6. Ung och novis eller gammal och vis, s. 8. Stockholm: Socialstyrelsen; 2007

Bilagor

Bilaga 1. Fördelning av 2013 års statsbidrag till den kommunala barn- och ungdomsvården

263 kommuner rekvirerade medel för att genomföra kompetensinventering 2013

234 kommuner rekvirerade medel för att genomföra utbildningsinsatser 2013

*Kungsör har återbetalt de rekvirerade medlen och ingår därför inte i uppföljningen

Fördelning av 2013 års statsbidrag

Kommun	Rekvirerat belopp, inventering	Rekvirerat belopp, Kompetensutveckling	Totalt belopp rekvirerat
Ale	52 632	78 561	131 193
Alingsås	87 718	110 787	198 505
Aneby	52 632	50 000	102 632
Arboga	52 632	55 712	108 344
Arjeplog	52 632	50 000	102 632
Arvidsjaur	52 632	50 000	102 632
Arvika	52 632	102 230	154 862
Askersund	52 632	50 000	102 632
Avesta	52 632	0	52 632
Bengtstors	52 632	50 000	102 632
Boden	52 632	83 022	135 654
Bollebygd	52 632	50 000	102 632
Bollnäs	52 632	107 237	159 869
Borgholm	52 632	50 000	102 632
Borlänge	87 718	260 445	348 163
Borås	150 000	389 894	539 894
Botkyrka	150 000	522 711	672 711
Bromölla	52 632	50 000	102 632
Bräcke	52 632	0	52 632
Burlöv	52 632	92 489	145 121
Dals-Ed	52 632	50 000	102 632
Danderyd	87 718	50 000	137 718
Degerfors	52 632	50 000	102 632
Dorotea	52 632	0	52 632
Ekerö	52 632	50 000	102 632

Kommun	Rekvirerat belopp, inventering	Rekvirerat belopp, Kompetensutveckling	Totalt belopp rekvirerat
Eksjö	52 632	50 000	102 632
Emmaboda	52 632	50 000	102 632
Enköping	87 718	129 813	217 531
Eskilstuna	150 000	516 430	666 430
Eslöv	87 718	121 893	209 611
Essunga	52 632	0	52 632
Fagersta	52 632	50 000	102 632
Falkenberg	87 718	129 995	217 713
Falköping	87 718	125 990	213 708
Falun	87 718	182 703	270 421
Filipstad	52 632	50 000	102 632
Finspång	52 632	74 192	126 824
Flen	52 632	90 669	143 301
Forshaga	50 000	52 632	102 632
Färgelanda	52 632	50 000	102 632
Gagnef	52 632	0	52 632
Gislaved	52 632	108 875	161 507
Gnosjö	52 632	50 000	102 632
Grums	52 632	50 000	102 632
Grästorp	52 632	0	52 632
Gullspång	52 632	50 000	102 632
Gällivare	52 632	50 000	102 632
Gävle	150 000	375 693	525 693
Göteborg	250 000	2 219 019	2 469 019
Götene	52 632	0	52 632
Habo	52 632	50 000	102 632
Hagfors	52 632	50 000	102 632
Hallsberg	52 632	58 170	110 802
Hallstahammar	52 632	62 631	115 263
Halmstad	150 000	275 921	425 921
Haninge	87 718	321 073	408 791
Haparanda	52 632	52 253	104 885
Heby	52 632	53 800	106 432
Helsingborg	150 000	613 562	763 562
Hjo	52 632	50 000	102 632
Hofors	52 632	50 000	102 632
Huddinge	150 000	397 268	547 268
Hudiksvall	87 718	133 818	221 536
Hultsfred	52 632	50 000	102 632
Hylte	52 632	50 000	102 632
Håbo	52 632	55 530	108 162

Kommun	Rekvirerat belopp, inventering	Rekvirerat belopp, Kompetensutveckling	Totalt belopp rekvirerat
Hällefors	52 632	50 000	102 632
Härjedalen	52 632	0	52 632
Härnösand	52 632	97 769	150 401
Härryda	87 718	74 283	162 001
Hässleholm	87 718	207 464	295 182
Höganäs	52 632	65 180	117 812
Högsby	52 632	50 000	102 632
Höör	52 632	0	52 632
Jokkmokk	52 632	50 000	102 632
Järfälla	87 000	210 000	297 000
Jönköping	150 000	395 629	545 629
Kalix	52 632	50 000	102 632
Kalmar	87 718	201 274	288 992
Karlsborg	52 632	0	52 632
Karlshamn	87 718	95 949	183 667
Karlskoga	52 632	112 062	164 694
Karlskrona	87 718	228 766	316 484
Karlstad	150 000	306 235	456 235
Katrineholm	87 718	163 677	251 395
Kil	52 632	50 000	102 632
Kinda	52 632	50 000	102 632
Kiruna	52 632	55 894	108 526
Klippan	52 632	77 105	129 737
Knivsta	52 632	50 000	102 632
Kramfors	52 632	68 912	121 544
Kristianstad	150 000	352 206	502 206
Kristinehamn	52 632	92 307	144 939
Krokom	52 632	0	52 632
Kumla	52 632	76 377	129 009
Kungsbacka	87 718	137 460	225 178
Kungsör*	52 632	50 000	102 632
Kungälv	87 718	92 581	180 299
Kövlinge	52 632	0	52 632
Köping	52 632	115 521	168 153
Laholm	52 632	76 195	128 827
Landskrona	87 718	265 634	353 352
Laxå	50 000	52 000	102 000
Lekeberg	52 632	50 000	102 632
Leksand	52 632	50 000	102 632
Lerum	87 718	72 371	160 089
Lessebo	52 632	50 000	102 632

Kommun	Rekvirerat belopp, inventering	Rekvirerat belopp, Kompetensutveckling	Totalt belopp rekvirerat
Lidingö stad	87 718	90 578	178 296
Lidköping	87 718	103 778	191 496
Lilla Edet	52 632	50 000	102 632
Lindesberg	52 632	93 400	146 032
Linköping	150 000	285 000	435 000
Ljungby	52 632	73 099	125 731
Ljusdal	52 632	75 648	128 280
Ljusnarsberg	52 632	50 000	102 632
Lomma	52 632	50 000	102 632
Ludvika	52 632	97 132	149 764
Luleå	87 718	214 929	302 647
Lund	150 000	326 444	476 444
Lycksele	52 632	50 000	102 632
Lysekil	52 632	50 000	102 632
Malmö	250 000	2 075 278	2 325 278
Malung-Sälen	52 632	50 000	102 632
Malå	52 632	50 000	102 632
Mariestad	52 632	77 378	130 010
Markaryd	52 632	50 000	102 632
Mellerud	52 632	50 000	102 632
Mjölby	52 632	83 022	135 654
Mora	52 632	63 268	115 900
Motala	87 718	162 312	250 030
Mullsjö	52 632	50 000	102 632
Munkedal	52 632	50 000	102 632
Munkfors	52 632	50 000	102 632
Mölnadal	87 718	124 806	212 524
Mönsterås	52 632	50 000	102 632
Nacka	150 000	222 120	372 120
Nora	52 632	50 000	102 632
Norberg	52 635	50 000	102 632
Nordanstig	52 632	50 000	102 632
Nordmaling	52 632	50 000	102 632
Norrköping	150 000	596 000	746 000
Norrtälje	87 718	172 507	260 225
Nybro	52 632	70 824	123 456
Nyköping	87 718	176 604	264 322
Nynäshamn	52 632	94 492	147 124
Nässjö	52 632	107 055	159 687
Ockelbo	52 632	50 000	102 632
Olofström	52 632	50 000	102 632

Kommun	Rekvirerat belopp, inventering	Rekvirerat belopp, Kompetensutveckling	Totalt belopp rekvirerat
Orsa	52 632	50 000	102 632
Orust	52 632	50 000	102 632
Osby	52 632	50 000	102 632
Oskarshamn	52 632	58 989	111 621
Ovanåker	52 632	50 000	102 632
Oxelösund	56 632	50 000	102 632
Pajala	52 632	50 000	102 632
Partille	87 718	88 757	176 475
Perstorp	52 632	0	52 632
Piteå	87 718	0	87 718
Ragunda	52 632	0	52 632
Region	87 718	0	87 718
Robertsfors	52 632	0	52 632
Ronneby	52 632	101 957	154 589
Rättvik	52 632	50 000	102 632
Sala	52 632	84 661	137 293
Salem	52 632	50 000	102 632
Sandviken	87 718	141 647	229 365
Sigtuna	87 718	177 878	265 595
Simrishamn	52 632	62 449	115 081
Sjöbo	52 632	69 640	122 272
Skara	52 632	62 631	115 263
Skellefteå	87 718	196 000	283 718
Skinnskatteberg	52 632	50 000	102 632
Skurup	52 632	61 993	114 625
Skövde	87 718	161 492	249 210
Smedjebacken	52 632	50 000	102 632
Sollefteå	52 632	83 568	136 200
Sollentuna	87 718	165 862	253 580
Solna	87 718	134 820	222 538
Sotenäs	52 632	50 000	102 632
Staffanstorps	52 632	60 628	113 260
Stenungsund	52 632	58 170	110 802
Stockholm	250 000	3 056 887	3 306 887
Storuman	52 632	0	52 632
Strängnäs	87 718	99 317	187 035
Strömstad	52 632	50 000	102 632
Strömsund	52 632	0	52 632
Sundbyberg	87 718	0	87 718
Sundsvall	150 000	313 791	463 791
Sunne	52 632	55 439	108 071

Kommun	Rekvirerat belopp, inventering	Rekvirerat belopp, Kompetensutveckling	Totalt belopp rekvirerat
Surahammar	52 632	50 000	102 632
Svalöv	52 632	50 000	102 632
Svedala	52 632	61 356	113 988
Svenljunga	52 632	50 000	102 632
Säffle	52 632	75 648	128 280
Säter	52 632	50 000	102 632
Sävsjö	52 632	50 000	102 632
Söderhamn	52 632	106 509	159 141
Söderköping	52 632	50 000	102 632
Södertälje	150 000	527 900	677 900
Sölvesborg	52 632	55 439	108 071
Tanum	52 632	50 000	102 632
Tibro	52 632	0	52 632
Tidaholm	56 632	0	56 632
Tierp	52 632	71 916	124 548
Timrå	52 632	63 723	116 355
Tingsryd	52 632	50 000	102 632
Tjörn	52 632	50 000	102 632
Tomelilla	52 632	57 715	110 347
Torsby	52 632	56 805	109 437
Tranemo	52 632	50 000	102 632
Tranås	52 632	75 193	127 825
Trelleborg	87 714	169 685	257 399
Trollhättan	87 718	268 547	356 265
Trosa	52 632	0	52 632
Tyresö	87 718	118 616	206 334
Täby	87 718	85 389	173 107
Töreboda	52 632	0	52 632
Uddevalla	87 000	211 000	298 000
Umeå	150 000	326 808	476 808
Upplands-Bro	52 632	89 394	142 026
Upplands Väsby	87 718	129 995	217 713
Uppsala	250 000	630 858	880 858
Vadstena	52 632	50 000	102 632
Vaggeryd	52 632	50 000	102 632
Valdemarsvik	52 632	50 000	102 632
Vallentuna	87 718	0	87 718
Vansbro	52 632	60 082	112 714
Vara	52 632	54 347	106 979
Varberg	87 718	131 087	218 805
Vaxholm	52 632	50 000	102 632

Kommun	Rekvirerat belopp, inventering	Rekvirerat belopp, Kompetensutveckling	Totalt belopp rekvirerat
Vetlanda	52 632	83 022	135 654
Vilhelmina	52 632	50 000	102 632
Vimmerby	52 632	0	52 632
Vindeln	52 632	0	52 632
Vingåker	52 632	50 000	102 632
Vårgårda	52 632	50 000	102 632
Vänersborg	87 718	142 102	229 820
Vännäs	52 632	50 000	102 632
Värmdö	87 718	107 146	194 864
Värnamo	87 718	80 746	168 464
Västervik	87 718	114 975	202 693
Västerås	150 000	532 270	682 270
Växjö	150 000	305 051	455 051
Ydre	52 632	50 000	102 632
Ystad	52 632	68 639	121 271
Åmål	52 632	53 254	105 886
Ånge	52 632	50 000	102 632
Årjäng	52 632	62 358	114 990
Åstorp	52 632	84 843	137 475
Åtvidaberg	52 632	50 000	102 632
Älmhult	52 632	50 000	102 632
Älvdalen	52 632	50 000	102 632
Älvkarleby	52 632	50 000	102 632
Älvsbyn	52 632	50 000	102 632
Ängelholm	87 718	97 587	185 305
Örebro	150 000	645 424	795 424
Örkelljunga	52 632	0	52 632
Örnsköldsvik	87 718	152 753	240 471
Östersund	87 718	0	87 718
Österåker	87 718	80 291	168 009
Östhammar	52 632	62 449	115 081
Överkalix	52 632	50 000	102 632
Övertorneå	52 632	50 000	102 632
Fördelade medel, totalt belopp			51 737 114

Bilaga 2. Inventering av kunskapsläget

Kontaktinformation

Kommunens namn

Uppgiftslämnarens namn

E-post

Telefon

- Fyll i kommunens namn och kontaktuppgifter till uppgiftslämnaren.

A. Befintlig kompetens

Handläggare

Med **handläggare** inom sociala barn- och ungdomsvården avses här personal som inom nämndens verksamhet svarar för utredningar enligt bestämmelserna i 11 kap. 1, 1a, 2, 4, 4a, 4b, 4c §§ SoL och 6 kap. 7a, 7b och 7c §§ SoL, planering och uppföljning av beslutade insatser (socialsekreterare och i förekommande fall familjehemssekreterare). Som handläggare räknas också personal som svarar för arbete med förhandsbedömningar inom ramen för en mottagningsfunktion, dock ej enhetschefer/motsvarande med verksamhets-, personal och budgetansvar.

1. Hur många handläggare bedömer ni har grundläggande kompetens, fördjupad kompetens respektive saknar tillräcklig kompetens inom följande områden (se definitioner nedan):

Med **grundläggande kompetens** avses här att en handläggare kan genomföra handläggning (planering, utredning och uppföljning) självständigt, kvalitativt och på ett adekvat sätt.

Med **fördjupad kompetens** avses här att en handläggare, utöver de kvaliteter som räknas till den grundläggande kompetensen ovan, har särskild kompetens att fungera som ämnesrådgivare eller sakkunnig inom respektive kunskapsområde för övrig personal eller i de externa kontakter som kommunen har.

Med **saknar tillräcklig kompetens** avses här att en handläggare behöver kontinuerligt stöd för att kunna genomföra sina arbetsuppgifter.

Kunskapsområden nedan utgår från SOSFS 2006:14 och dess definitioner av innehåll inom respektive område. Några områden, inom vilka det tillkommit ny kunskap, är tillagda.

Kunskapsområde	Grundläggande kompetens (antal handläggare)	Fördjupad kompetens (antal handläggare)	Saknar tillräcklig kompetens (antal handläggare)
Barns och ungas utveckling och behov -barn och ungas sociala, psykologiska och biologiska utveckling i ett helhetsperspektiv -barns och ungas behov och föräldrars förmåga att tillgodose dessa behov -faktorer av betydelse i familjenätverk och miljö -barns och ungas tecken på att de far illa eller riskerar att fara illa			
Utredning -utredning, analys och bedömning av barnets eller den unges situation och behov, föräldrarnas förmåga att tillgodose behoven, barnets eller den unges och föräldrarnas inställning samt faktorer av betydelse i familjenätverk och miljö -dokumentation av utredning, analys och bedömning -strukturerade utrednings- och dokumentationsmetoder samt systematiska analys- och bedömningsinstrument			
Samtal och relationer -samtal med barn och unga med deras behov i fokus -samtal med föräldrar med barnets eller den unges behov i fokus -planering och ledning av olika former av samtal -etablering och upprätthållande av relationer på individ- och gruppnivå -initiering och stödande av förändringsprocesser			
Samverkan -föresättningar för samverkan -samarbetspartner samt deras yrkesroller och mandat -initiering och ledning av samverkan med barns och ungas behov i fokus -processer i grupper och nätverk			
Regelverk och rättslig utveckling -barnkonventionen -sociallagstiftning som rör barn och unga -allmän förvaltningsrätt -offentlighet och sekretess inom socialtjänsten -rättspraxis inom området			
Insatser -olika insatsers innehåll och effekterna av dem -planering och samordning av egna och andra aktörers insatser -formulering av realistiska, uppföljningsbara mål för genomförandet av insatser			
Uppföljning och utvärdering -uppföljning och utvärdering av insatser för barnet eller den unge -sammanställning av relevanta statistiska uppgifter			

på individnivå			
Förhållningssätt och bemötande -tillämpning av ett barnperspektiv -säkerställa barnets eller den unges delaktighet och inflytande -bemöta människor i utsatta situationer och i kris -hantera motstridiga intressen och konflikter -göra etiska överväganden och ställningstaganden -ta emot och hantera synpunkter, klagomål och förslag och bedöma när annan kompetens än den egna behövs -vara saklig, opartisk, tydlig nyanserad, empatisk, lyhörd och visa respekt			
Evidensbaserad praktik			
Risk- och skyddsfaktorer			
Placerade barn			

Frågorna nedan avser endast fort- respektive vidareutbildning som ni anser är relevant för planerings, utrednings- och uppföljningsarbetet med barn och unga.

Med **fortbildning** avses här utbildning i syfte att upprätthålla och utveckla den kompetensnivå som krävs för att kunna utföra arbetsuppgifterna.

2. Hur många handläggare har fortbildning inom socialt arbete?

Med **vidareutbildning** på högskolenivå avses här att personalen genom utbildning på högskolenivå successivt och planerat har fördjupade kunskaper om barn och unga.

3. Hur många handläggare har vidareutbildning inom socialt arbete på högskolenivå? _____, varav _____ har en magisterexamen eller en masterexamen inom socialt arbete.

Arbetsledare

Här avses verksamhetsnära arbetsledare oavsett titel, det kan t.ex. röra sig om enhetschefer/arbetsledare/1:e socialsekreterare, som i daglig verksamhet stöttar och handleder handläggare i barnavårdsärenden.

4. Hur många arbetsledare är idag anställda i den sociala barn- och ungdomsvården?

5. För hur många av dessa arbetsledare är detta det första chefsjobbet?

-
6. Hur många av dessa arbetsledare behöver kompetensutveckling för att kunna ge en kvalitativ och adekvat ärendehandledning i det vardagliga arbetet?
7. Hur många av dessa arbetsledare har mindre än 3 års erfarenhet från socialt arbete?

*Med **fortbildning** avses här utbildning i syfte att upprätthålla och utveckla den kompetensnivå som krävs för att kunna utföra arbetsuppgifterna.*

8. Hur många arbetsledare har fortbildning inom socialt arbete på högskolenivå?

*Med **vidareutbildning** på högskolenivå avses här att personalen genom utbildning på högskolenivå successivt och planerat har fördjupade kunskaper om barn och unga.*

9. Hur många arbetsledare har vidareutbildning inom socialt arbete på högskolenivå? _____, varav _____ har magisterexamen eller masterexamen inom socialt arbete.

B. Kompetensutveckling

Handläggare

10. På vilket sätt följer ni upp att handläggarna har tillräcklig kunskap och praktiska färdigheter i de olika kunskapsområden som nämns i SOSFS 2006:14?

*Med **medarbetarsamtal** avses här minst en årlig avstämning i form av t.ex. utvecklingssamtal mellan chef och medarbetare.*

- ☐ Uppföljning sker i samband med medarbetarsamtal
- ☐ Annan typ av uppföljning, ange hur _____

11. Har kompetensutvecklingsinsatser för handläggare kunnat genomföras som planerat under 2013?

Med kompetensutveckling avses här extern och intern handledning, fortbildning och vidareutbildning som baseras på verksamhetens mål och kartläggning samt analys av individuell kompetens.

- ☐ Ja helt
- ☐ Ja delvis
- ☐ Nej
- ☐ Vet ej

Om nej, varför inte? _____

12. Hur har kompetensutvecklingen för handläggare organiserats under 2013? Flera alternativ är möjliga.

- ☐ I egen regi
- ☐ I samverkan med närliggande kommun/-er
- ☐ I samverkan med universitet/högskola
- ☐ Genom FoU-enheter
- ☐ Genom konsultinsatser
- ☐ Genom SKL, region- eller kommunalförbund?
- ☐ På annat sätt, ange
hur _____
- ☐ Ingen kompetensutveckling har genomförts

13. Bedöm vilka kompetensutvecklingsinsatser med fokus på barn och unga som handläggarna behöver inom en treårsperiod.

På en skala 1-5, där fem är störst, bedöm kompetenshövet bland handläggare inom nedanstående områden som utgår från SOSFS 2006:14 med några tillägg. I slutet av tabellen finns det utrymme för ytterligare kunskapsområden som ni själva ser behov av.

Förklaring till bedömningen:

1 innebär att handläggargruppen överlag behärskar kunskapsområdet mycket väl i sitt arbete, och att behovet av kompetensutvecklingsinsatser är litet.

5 innebär att en betydande andel av handläggargruppen upplever stor osäkerhet i arbete som rör kompetensområdet. Exempelvis att flera handläggare är beroende av kontinuerligt stöd för att kunna genomföra sina arbetsuppgifter inom kunskapsområdet. Behovet av kompetensutveckling är därmed stort.

Kunskapsområde	Bedömning av kompetensbehov, på skalan 1-5
Barns och ungas utveckling och behov -barn och ungas sociala, psykologiska och biologiska utveckling i ett helhetsperspektiv -barns och ungas behov och föräldrars förmåga att tillgodose dessa behov -faktorer av betydelse i familjenätverk och miljö -barns och ungas tecken på att de far illa eller riskerar att fara illa	
Utredning -utredning, analys och bedömning av barnets eller den unges situation och	

behov, föräldrarnas förmåga att tillgodose behoven, barnets eller den unges och föräldrarnas inställning samt faktorer av betydelse i familjenätverk och miljö -dokumentation av utredning, analys och bedömning -strukturerade utrednings- och dokumentationsmetoder samt systematiska analys- och bedömningsinstrument	
Samtal och relationer -samtal med barn och unga med deras behov i fokus -samtal med föräldrar med barnets eller den unges behov i fokus -planering och ledning av olika former av samtal -etablering och upprätthållande av relationer på individ- och gruppnivå -initiering och stödjande av förändringsprocesser	
Samverkan -förutsättningar för samverkan -samarbetspartner samt deras yrkesroller och mandat -initiering och ledning av samverkan med barns och ungas behov i fokus -processer i grupper och nätverk	
Regelverk och rättslig utveckling -barnkonventionen -sociallagstiftning som rör barn och unga -allmän förvaltningsrätt -offentlighet och sekretess inom socialtjänsten -rättspraxis inom området	
Insatser -olika insatsers innehåll och effekterna av dem -planering och samordning av egna och andra aktörers insatser -formulering av realistiska, uppföljningsbara mål för genomförandet av insatser	
Uppföljning och utvärdering -uppföljning och utvärdering av insatser för barnet eller den unge -sammanställning av relevanta statistiska uppgifter på individnivå	
Förhållningssätt och bemötande -tillämpning av ett barnperspektiv -säkerställa barnets eller den unges delaktighet och inflytande -bemöta människor i utsatta situationer och i kris -hantera motstridiga intressen och konflikter -göra etiska överväganden och ställningstaganden -ta emot och hantera synpunkter, klagomål och förslag och bedöma när annan kompetens än den egna behövs -vara saklig, opartisk, tydlig nyanserad, empatisk, lyhörd och visa respekt	
Evidensbaserad praktik	
Risk- och skyddsfaktorer	
Placerade barn	
Annat, ange vad	
Annat, ange vad	
Annat, ange vad	
Annat, ange vad	

14. Förvaltas genomförd kompetensutveckling genom att t.ex. handläggaren får tid avsatt för att befästa ny kunskap: öva, läsa litteratur, omsätta i praktiskt arbete, etc?

-
- ☐ Ja
 - ☐ Ja till viss del
 - ☐ Nej

Om det görs på annat sätt, ange hur:

Arbetsledare

15. Har ni den 31 december 2013 en samlad plan för arbetsledare kompetensutveckling?

(Om nej se fråga 18.)

- ☐ Ja, för varje chef
- ☐ Ja, för hela chefsgruppen
- ☐ Nej

16. Hur ofta följs kompetensutvecklingsplanerna för arbetsledare upp?

- ☐ Årligen
- ☐ Vartannat år
- ☐ Mer sällan
- ☐ Vet ej

17. Har verksamhetens kompetensutvecklingsinsatser för arbetsledare kunnat genomföras som planerat under 2013?

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Vet ej

Om nej, varför inte? _____

18. Hur har kompetensutvecklingen för arbetsledare organiserats under 2013? Flera alternativ är möjliga.

- ☐ I egen regi
- ☐ I samverkan med näraliggande kommun/-er
- ☐ I samverkan med universitet/högskola
- ☐ Genom FoU-enhet
- ☐ Genom konsultinsatser
- ☐ Genom SKL, region- och/eller kommunalförbund
- ☐ På annat sätt, ange
hur _____
- ☐ Ingen kompetensutveckling har genomförts

19. Bedöm vilka kompetensutvecklingsinsatser som arbetsledare behöver inom en treårsperiod. På en skala 1-5, där fem är störst, bedöm kompetenshonet bland arbetsledare inom nedstående områ-

den som innefattar ledarskap och kunskapsområden enligt SOSFS 2006:14 med några tillägg. I slutet av tabellen finns det utrymme för ytterligare kompetensområden som ni själva ser behov av.

Förklaring till bedömningen:

1 innebär att arbetsledarna överlag behärskar kunskapsområdet mycket väl i sitt arbete, och att behovet av kompetensutvecklingsinsatser är litet.

5 poäng innebär att en betydande del av arbetsledarna upplever stor osäkerhet i arbetet som rör kunskapsområdet. Exempelvis att arbetsledarna är beroende av kontinuerligt stöd för att kunna genomföra sina arbetsuppgifter inom kunskapsområdet. Behovet av kompetensutveckling är därmed stort.

Kunskapsområde	Bedömning av kompetensbehov, 1-5 poäng
Ledarskap	
Grupprocesser	
Barns och ungas utveckling och behov -barn och ungas sociala, psykologiska och biologiska utveckling i ett helhetsperspektiv -barns och ungas behov och föräldrars förmåga att tillgodose dessa behov -faktorer av betydelse i familjenätverk och miljö -barns och ungas tecken på att de far illa eller riskerar att fara illa	
Utredning -utredning, analys och bedömning av barnets eller den unges situation och behov, föräldrarnas förmåga att tillgodose behoven, barnets eller den unges och föräldrarnas inställning samt faktorer av betydelse i familjenätverk och miljö -dokumentation av utredning, analys och bedömning -strukturerade utrednings- och dokumentationsmetoder samt systematiska analys- och bedömningsinstrument	
Samtal och relationer -samtal med barn och unga med deras behov i fokus -samtal med föräldrar med barnets eller den unges behov i fokus -planering och ledning av olika former av samtal -etablering och upprätthållande av relationer på individ- och gruppnivå -initiering och stödjande av förändringsprocesser	
Samverkan -förutsättningar för samverkan -samarbetspartner samt deras yrkesroller och mandat -initiering och ledning av samverkan med barns och ungas behov i fokus -processer i grupper och nätverk	
Regelverk och rättslig utveckling -barnkonventionen -sociallagstiftning som rör barn och unga -allmän förvaltningsrätt -offentlighet och sekretess inom socialtjänsten -rättspraxis inom området	
Insatser -olika insatsers innehåll och effekterna av dem -planering och samordning av egna och andra aktörers insatser -formulering av realistiska, uppföljningsbara mål för genomförandet av	

insatser	
Uppföljning och utvärdering -uppföljning och utvärdering av insatser för barnet eller den unge -sammanställning av relevanta statistiska uppgifter på individnivå	
Förhållningssätt och bemötande -tillämpning av ett barnperspektiv -säkerställa barnets eller den unges delaktighet och inflytande -bemöta människor i utsatta situationer och i kris -hantera motstridiga intressen och konflikter -göra etiska överväganden och ställningstaganden -ta emot och hantera synpunkter, klagomål och förslag och bedöma när annan kompetens än den egna behövs -vara saklig, opartisk, tydlig nyanserad, empatisk, lyhörd och visa respekt	
Evidensbaserad praktik	
Risk- och skyddsfaktorer	
Placerade barn	
Annat, ange vad	
Annat, ange vad	
Annat, ange vad	
Annat, ange vad	

20. Förvaltas genomförd kompetensutveckling genom att t.ex. arbetsledaren får tid avsatt för att befästa ny kunskap: öva, läsa litteratur, omsätta i praktiskt arbete, etc?

- ☐ Ja
☐ Ja till viss del
☐ Nej

Om det görs på annat sätt, ange hur:

Genomförd eller påbörjad kompetensutveckling inom ramen för 2013 års statsbidrag

- ☐ Vi har inte rekviderat statsbidrag för utbildningsinsatser 2013 (därmed utgår frågan nedan).

21. Utbildningarnas inriktning och omfattning

Redovisningen avser utbildningsinsatser som helt eller delvis har finansierats med 2013 års statsbidrag (påbörjade efter regeringsbeslutet den 16 maj 2013). Ange det sammanlagda antalet deltagare per inriktning samt utbildningens omfattning i form av högskolepoäng eller antal dagar. Inriktningarna nedan utgår från SOSFS 2006:14 (se bilaga) och om genomförd eller påbörjad kurs/utbildning inte faller inom dessa inriktningar ange då dessa under "annat" längst ner.

Med **handläggare** inom sociala barn- och ungdomsvården avses här personal som inom nämndens verksamhet svarar för utredningar enligt bestämmelserna i 11 kap. 1, 1a, 2, 4, 4a, 4b, 4c §§ SoL och 6 kap. 7a, 7b och 7c §§ SoL, planering och uppföljning av beslutade insatser (socialsekreterare och i förekommande fall familjehemssekreterare). Som handläggare räknas också personal som svarar för arbete med förhandsbedömningar inom ramen för en mottagningsfunktion, dock ej enhetschefer/motsvarande med verksamhets-, personal och budgetansvar.

Med arbetsledare avses verksamhetsnära enhetschefer/arbetsledare/1:e socialsekreterare som i daglig verksamhet stöttar och handleder handläggare i barnavårdsärenden.

Kunskapsområden	Utbildningskursens namn	Antal deltagare	Personalkategori (handläggare, handläggare utan socionomexamen och chefer)	Utbildningsanordnare	Omfattning (Högskolepoäng eller antal dagar)
Barns och ungas utveckling och behov					
Utredning					

Samtal och relationer					
Samverkan					
Regelverk och rättslig utveckling					
Insatser					

Uppföljning och utvärdering					
Förhållningssätt och bemötande					
Evidensbaserad praktik					
Risk- och skyddsfaktorer					
Placerade barn					
Annat:					
Annat:					
Annat:					
Annat:					

Annat:					
Annat:					
Annat:					
Annat:					